ARH Diss. B - 25599

TRÜ üldise ajaloo kateder

Gracchus Babeuf ja babuvistide sotsiaal-majanduslikud ja poliitilised taotlused ning võitluse taktika

Diplomitöö

Inv. nr. 296.

Linda Kikas

Tartu, 1952

Sissejuhatus.

Suures Sotsialistlikus Oktoobrirevolutsioonis murdis proletariaat liidu kehvatahurahvaga läbi ülemaailmse imperialismi ning ühendas imperialistlikus kapitalistlikus riigis. „Esmakordselt ajaloos jõusid palgatööliste klass, talupoegkonna, võlutute ja mitmatute klass valitseva klassi seisundisse, saatudes oma eeskujuga kõigi maade proletaarlasi.“[1] Siit peale algas proletaarsete revolutsioonide ajastu imperialistlikes maades ja kolooniaalsete revolutsioonide periood kolooniaal- ja sõltuvates maades – algas kapitalistlikust üldkriisi periood. Sotsialismi liikumised võitu ei suuda muuta ajada Anglo-Ameerika imperialistide mõjutused ühe maailmasõja ja vallapäästmiseks ega nende määratsemised demokraatliku jõudude vastu kogu maailmas. Tänapäeval viivad nõuk tend nõukogudele.

---

[1] J. Stalin, Leninismi küsimused, lk. 154

Proletariaadi võidus pole midagi puhus-
lõnn, see on ajaloo arengu paratamatu tulemus. See on lõõlisalaami praeguse sangarlõnn võitluse hiilgav resultaat. Proletariaadi vangelaslõnn võitluse määratlemas on sellised välgapaistvad sündmused nagu Lyon'i lõõlste ülestõusud 1831.a. ja 1834.a., Šileesia vangiste ülestõus Saksamaal 1844.a. Šartistlõn liikumine Inglismaal, 1848.a. „pummipäevad" Prantsusmaal, Pariisi Kommuunn 1871.a. jne.

Sõõe võitluse tõõle kuulub ka Joachim Bahemp, ja tema lähemate võitlushaaslaste ~~lähemad~~ taotlused. Jr. Bahemp, ja kahe võõide võitlusalg langeb põõrdelt Prantsuse vadaulõnn revalutsiooni mõõnaperiood, on otsesel seotud kõige lähema revalutsioonipõõge ajaga. Arusaadav, et sõõlaegne sotsiaal-majanduslõn ja poliitiline miõõ vajutas oma põõe-ri Jr. Bahemp'i, ja tema võitlushaaslaste taotlustele ja võitlustaktikale. Prantsuse vadaulõn revalutsioon arenes teatavasti feodaalkorra purustamise lähe all, mis oli muutunud

kaubanduse tõotlike jõukuse arengule. Selles mõttes oli Lõuna maarahva ajaloolise Lähtekoht. Prantsuse kodanliku revolutsiooni tegi aga alati palju s. t. kodanluse jaoks üle palju, et teine XIX sajand, mis andis tõuke proletaarsele kultuurilisele revolutsioonile, mõõdaks Prantsuse revolutsiooni tähe all. Purustades feodaalkorra täitis see revolutsioon oma ülesande. Selles mõttes Prantsuse kodanlus ~~revolutsioon~~ ei võidelnud ainult oma klassivaenlase eest, vaid ka ülimuslase eest terviku."[1]

Revolutsioonilise võitlus nõudis prantsuse rahvamassidelt suurt pingutusi, mis avaldas otsustavat mõju revolutsiooni käigule. „Rahvamassid nõudsid revolutsioonilt lõppeesmärgi demokraatlikku vabariigi kaotuses vastuolu, võitluse purustamises ja „pantlise võrdsuse" rikkumises, mille all siis naiivselt mõistsid õiglast vaimuste paratamist ebaausaks läbikukkumise puhuks."[2]

---

1) Буонарроти, т. I стр. 8
Volgini eessõna

2) Французская буржуазная революция, стр. VI

Prantsuse töölisrahvas ~~ei~~ proletariaadina pidanud veel rasketes ühisrahvalikes klassivõitlustes oma selgepiirkonnaliste tahtlustega ning nende endi poolt käsitatavate ühiskonnidega. Engels nimetab tolle aja prantsuse töölisi: ellproletariaadiks. Tööliste planeerimata koosmõjust selgesti ja mannpandumaide töölistest.

Võidelnud revolutsioonis koos väikerahvaliku elementidega nii paljudele draatamiseni tehtetamiseni, töölised lugesid teda oma valitsuseks, tegelikult aga pahaiinde nõigi radikaalsemadni poliitilised tahtlused olid väikerahvaliku ideoloogia rajatud. Oli selge, et töölistele pahaiind ei võimud anda midagi põhiseid. „Vaga selgesõnaliselt Robespierre'le on see, - märkis Marx, - et sel ajal nii „konstitutsioonilises" 1789. a. Kogu varmus arvati ühiskonnas, nõiu selle Kogu seadused tööliste vastu pöörata oma põhiseaduse."[1])

Revolutsiooni lõpupoole hakkab üha enam kasvama töölistes see vaade,

---

[1]) K. Marx-F. Engels, „Izbrannõje pisma", str. 159

et jaoskondade valitsus ei suuda neid rahuldada ega taha ka rahuldada nende põhinõudeid. See põhjustas uudsuslust revolutsioonist pidi siiamaani valdkonnatult põhjast 9. termidori reaktsioonist põhjast. Suunduslus nõudis valvamata otsustavalt võimu läbi rahvast. Prantsuse tööliste osas jäi poliitiline õigustus ja majanduslik võitlus. See pidi ka nii olema, sest uudsuslus revolutsiooni ees on ainult üks ülesanne, purustada nõia ehmeval ülishuma teed. Selle ülesandega lõpule pooldumud on uudsuslus revolutsioon täidnud nii temalt nõudtause. Tee kapitalismi vabaks arenguks on vaba.

Prantsuse uudsuslus revolutsiooni lõpupoole ja selle otsesel põhjapal hakkas eelproletaarsed ühiskonnakihi ehk väikekodanliku ühiskonna alase grupi ideoloogiline eraldumine sellest plebeilikest massist, mille osaks ta oli. Prantsuse töölisrahvad hakkas otsima uut teed oma ülesannete lahendamiseks. Selged maailmavaated

vel ei mujunenud silmas pidades sotsiaal-
sed arenguaste, mis sellele ühe maailma-
vaate elemendid aitab siiski olemas.[1]
Bahunstlus tähendus ei selle protsessi po-
liitilises peegelduses. Bahunistid püüd-
sid anda läpsema vormi prantsuse lää-
listele sotsiaalsetele faktidele, anda neile
enam organiseeritud väljenduse, mingi
nad see juures lõplikumat ajaloolist osa
ei suutnud mõista.[2] Gr. Babeuf oli
babunstlikku liikumise juht, tundis
juba Prantsuse nadanlikku revolutsioo-
ni algpäevil pealehoidu kommunistli-
kele ideedele. Suhtumine paadiühin-
distumisse oli tal kahesuguune: ühelt
poolt pidas ta paadiühingute poliitikat
ebaradikaalseks, teiselt poolt mõistis
hukka terroripoliitika. Ühesuguse mii-
tmeline suhtumine paadiühingutesse lähendas
teda ajutiselt ja väliselt kommunistli-
tega, kelle kaudrevolutsioonilisest olemust
ta siiski mõistis. Teravalt astus ta vas-
de režiimi vastu välja ajalehes „Le
tribun du peuple" (Rahvatribuun). Oma

---

1) Тухенаппомн, т. I стр. 10
Volgini eessõna

2) samas, стр. 11

Oma valitsusvastase tegevuse pärast 1795. a. Gr. Baheuf arreteeriti ja ta viidi vangla kus ümi sama aasta septembrini. Just vanglas arpumes tulevase ühiskonna-korraldamise liikumise aluseline tunnus. Siin Baheuf läheb üle täieliselt kommunistlikule vaadetele.

Käesoleva teema ülesandeks oligi lähemalt valgustada Gr. Baheuf'i ja babuvistide liikumise tekkimise ajaloolist tingimust, näidata nende sotsiaal-poliitilist taotlust, selgitamata nende võitlusmeetodeid, ja viimaks babuvismi tähtsust kommunismi mõtte arengule. Nagu teema nõuab näitab arpenduse uurimine näitas, on nõukogude historiograafias üldiselt väike tähelepanu osutatud Gr. Baheuf'ile ja babuvismile. Vastavad käsitlused on peamiselt pantiide vastanurue kuna liikumise sügavama mõtestamiseta. See on ka arusaadav, sest nõukogude historiograafia teenib nõukogude ühiskonna ning pole seetõttu suuteline täiesti objektiivse ajaloolise seisukohale. Baheuf'i ja babuvistide sotsiaal-poliitilise taot-

luste ja võitlustaktika väärtustamine on möeldav ainult marksismi-leninismi klassikute juhendavate seisukohtade valguses, mida ka autor on oma töö juhtnöörina võtnud. Oma uurimistöösse erinevust ja täielikum ülevaadet kodanlikust historiograafiast, näitab Mõnagude ajalooteadusi käsitlevatest väärtustamistest, tuginedes marksismi-leninismi õpetusele ühiskonnast ja tema arengust. Siin tuleb otsekohe esile tõsta V. P. Volgini tööd käsitletava küsimuse kohta. Põhimaterjalina tugines autor F. Buonarroti tööle, „Заговор во имя равенства" I ja II köide. F. Buonarroti ali Gr. Babeufi võitlusaastaist ning tundis seega liikumist otsekohe. Kahtlematult esineb tema töös mõningaid ebatäpsusi, kuid poliitikat ja ajalugu tundes teeb autor valgustades teema raskeid väärtusi täit tõtt. Ta putistus vandenõust on võrreldud paljude ajastu dokumentidega. Fr. Engels võrdleb täie õigusega Buonarroti raamatut põhiteos, Gr. Babeufi ülestähendustega.

I Balmvistlase liikumise tekkimise otsesed sotsiaal-majanduslikud ja poliitilised tingimused.

Balmvistlase liikumise ajaloolise tähendusega seisukohalt on tähtis arvesse võtta: esiteks sotsiaal-majanduslikke ja poliitilisi tingimusi nendest ja otsesest võrsus, teiseks ideelist pärandeid, mis on seotud osalt revolutsioonieelse, osalt aga revolutsiooni ajaga - ning viimaks Prantsuse rahvaliikumise revolutsiooni nii kiiglaslikku võitlust feodaalse ühiskonna vastu.

1793. a. lõpus ja 1794. a. alguses paganduse revolutsionäärlik-demokraatlik diktatuur Prantsusmaal ei lahendanud ainult poliitilisi ülesandeid: kõrvaldamaks feodalismi, monarhia ning purustamaks kontrrevolutsiooni ja interventsiooni. võimul olevas jakobiinide blokis sai paratamatuseks terav erivõitlus edasise poliitika küsimuses. See viis hebertistide ja dantonistide purustamisele ning ühtlasi jakobiinide diktatuuri sotsiaalse

baasi väljaarendele. Võimu puures alused vahesperioodi vastased loetuse üha vähem nii vasemalt kui ka paremalt poolt. Olmoodes tähitas üha enam vahulalemaltust valitsuse sotsiaal- majanduspoliitika. Küll oli kehtestatud maximumi seadus kõigile esimese järgu tarbeainetele, ühtlased hinnad aga määratud vindlaks kõigile saadustele nagu Prantsusmaal. Selles vaalimata jäetuus spekulatsioon. Töölste palad hulgad ei saanud normaalsed kätte taidumared, nuspuures taidumarete hinnad spekulatsioni tagajärjel järjest tõusid. Töölsi pahandas asjaolu, et taidumarete hinna tõustes ei tõusnud sugugi töölpalga maximum. See jäi endiselle tasemele. Hindade maximumi seaduse mittetäielikus täitmise pärast naasatasid näige vahem muidugi maad. Hehentistide hinahamsega vastasid plebeilsed hulgad järjepindlamad väidlejad oma hinnale eest. Ei tehe, et võimu juurde jäämel vahesperioodil summad väikesadalaulsed summana, ei summ ega tahtmud vahulolada tööstavate

2. maksimum readust

kuhade võimetest. Ei selge, et „Kodanlik revolutsioon ei suuda töötavate ja ekspluateeritavate masside rõõmsaid loomingulisi pingutusi ühendada vähegi kestvama perioodi jooksul sellepärast, et nad on töötajad ja ekspluateeritavad ...“ [1]

Ka meie varasema nõukogude praktikas kasutasid vastuvõetamatuid. Prantsuse muusikud varasest pärast oktoobrirevolutsiooni puudumist ühe väemuidumalt suhtunud vastuvõetamatute poliitikasse. Võrreldes Prantsuse vesi- ja suurnõukogude kuuride ees võimsad nad erakordsete hüvesõnumite kasutamist, mis tõmbasid kapitali normaalsest akumulatsioonist, võimsat vaba konkurentsi mõjupiirkonnas töötuses ja vaesumises. Prantsusmaal seisis ees kapitalistliku ühiskonna ümberkujundamine ja väljaarendamine, millega aga vastuvõetamatute väikenõukogude - egalitaarsete valitsemine oli vahimatu.

1794. a. suvel nimetas üle Rahvapääste-komitee uue nõukogude Ühiskondliku Julgeoleku-komitee ja Rahvuskonventis vastuvõetamatu-

---

1) J. Stalin, Leninismi küsimusi, lk. 98

võtidele vaenulik suunas, mille tunnimu moodustasid sõjaväeasutuse, punastatud Girondistide, Jakobinistide ja hebertistide esindajad. Prantsuse revolutsioonilise valitsuse hukkamise hukkamõistis 9. termidoril (27. juulil) 1794.a. kontrrevolutsioonilise riigipöörde, mis tegi lõpu jakobiinide revolutsioonilis-demokraatlikule diktatuurile. Jakobiinide diktatuuri langus tegi lõpu revolutsiooni arengus tõusvale joonele, mis ei viinud enamrevolutsioonilaegsete alusaluste restaureerimisele.[1]

Jakobiinide võim kuulutati kontrrevolutsioonilise valitsuse hukkamise hukkamõistis, sest Prantsuse valitsuse revolutsiooni ali läidumad ajad ülesanded. Tee kapitalismi arenemiseks ali vaba. Võimu punastatud prantsuse valitsuse valitsuse kahesuse ülesandeks ali jakobiinide riigiaparaadi reorganiseerimine. Rahvapääste-komitee nõudis ajutise endise tähtsuse, Ülemvalitsuse Julgeoleku-komitee tähtsust samuti vähendati. Termidoorlik Rahvuskonvent, alles ajutisest mitteühtlane, tegutses al-

---

1) Фрагуия, стр. 132

guses ettevaatlemult, vältides teravat reaktsiooni. Paremparalsed terroristid Talleyrand, Barras j.t., pidid enalgu arvestama ka vasemparlsetega nagu Billaud-Varenne, ja Collot d'Herbois, nes alid endiselt kehtestisid. Vaatamata nõigelle nõudmisele terror pärast jakobiinide ümberlangust, teostati ali terror lõpmatuni ainult jakobiinide vastu. Viimaste detsembri alguspaevadel saavutused punustati vähehaaval. Hindade maksimumi seadus lühistati, arvgvaadid langesid nüüd veelgi. Esimese päeva tarbeartikkel hinnad kasvasid kuni 34 korda võrreldes 1790.a. hindadega. Ule terve Prantsusmaa tugevnes valge terror lõpuni.[1]

Hindade maksimumi seaduse vaatamisega läbi viidi mandeid alguses muutus vatastroofiliseks. Ühtmalduse lõust pärast, vaba ümberkujunemine aga päästus, mis vähendas veelgi ka väärtust. Spekulatsioon võttis kuulmatu suure ulatuse, tema õitseaeg ali hindade maksimumi seaduse vaatamise paradaks.

---

1) Шуголев, стр. 19

matuse tulemusena.

Terroristlased nimetasid end võimu orgaks. Jakobiinide klubi oli ühenduses kõigi vabariiklastega Prantsusmaal, võis saata käskkirjutusi terroristlikule Rahvuskonventsioonile. Et alandada nimetust Jakobiinide klubi, 19. brümäärist (detsembrist) aastal nõuti seda suletud klubi. Klubi sulgemine nõudis võimaste revolutsionääride politsei poolt hävitamist. Terve jakobiinide organisatsioon sai sel korral purustatud. Kodanlaste võimuistmest ei suudetud veel peatada. Võimaste jakobiinlike organisatsioonide, vabariiklaste hävitamine levis üle terve Prantsusmaa. Purustati ka Pariisi kommuun."

Nagu juba öeldud, terroristlik Rahvuskonvent ei moodustanud enda koosseisust ühtset terviku. Parempoolsed terroristlased Fouché, Tallien, Fréron, Barras juba jakobiinide diktatuuri ajal võõrutusse ja spekulatsiooni pärast vabariiklaste poolt viidud, aktsi

---

1) Ardap, стр. 625

üüd pärast 9. termidoori kaunendis ena-
muses. Sel parempoolne grupp Rahvuskon-
vendis koalitsiss juba ägati selle eest, et
maaramanne ja spekulantide kuurid alen-
sid esikohal, masside ainad teisel. Sel
ajal nii lahed Jäätshulgad välgyhid
ympus Pariisi suurredaulus toredusse.
„Kuld peaaegu käis neil ainastajad,
väärajad ja aldnäemaasunõljad os-
nasid naudada saadsalt ajaraiude
kannusattumust. ... Nad põletasid
enda päel lahvad — kärgatas 9. ter-
midoor. Tallien välgus hädaohtlennust
kahingust peaaegu peavitja oreolis
nii mitte pea väitjana. Tema paas
saalused niine rõnastumise, toredus
muldsed ajad, ... mille ees nahatumed
tema endised välgapressimised. Sel
mitte legaalsele eesõiguse, mitte
väaalselt, mitte väimas kõrs, spekul-
latsioon, ägiodaaž, ülesostmine, — nõuk
see lesdis Tallieni „kuus otsese naitja
ja saatja."[1] Pariisi redaulus noorsugu
organiseeritud Fréroni poolt mitmes-

---

1) Шарль, стр. 45

tatud „uudse uuruse" jõuumudes, organiseeris metsimust vallaletunge rahvalikele vodaminele, millel väljegi'al tegumist jäsihiinidega.

Vasempoolsed terroristid Billaud-Varenne, Collot d' Herbois j.l., alles nüüd Robespierre'i vaenlased ning avalates teda nuumtada taipasid alles liiga hilja ja vuus sellest tuli ja neda uad aitasid selga võimu juurde. Nad tahtsid Robespierre'i nuumtada lihtsalt nii ise-valitsejad, ei saavunud aga reaktsiooni võimulepääsemist. Robespierre'i nuumtamise eest maksid ka nemad hiljem oma elluga. Nuusinaad luuakasid uad samuti nii nõia teisedki oma vaenlased.

Jakobiinstaamd lühidalt võimuletulnud vadaulust, vaatleme edasi rahvamasside alunorda. Pariisi esliinuad, nus elas töötav rahvas, kannatas nibedalt nälga. Spekulantide julgus tõusis mõeldamatult. Jakobiinlinud joaned praktilise majandusse terroristlikku režiimi ajal alati äpiteraz,

löplik hinnatõus maksimumi seaduste muutmise, spekulatiivse kõhkluse vastu, kõnetoli sellega toiduainete kriis ning külma talve lähenemine.[1] Kõige selle majanduslikus olukorras parandamatuks tervikuks ei võtnud midagi ette. Olles vabakaubanduse pooldajad ei tahtnudki nad tõsiselt hoolitseda selle eest, et vahvas saaks vähegi mõeldava hinnaga osta leiba. Kohalik politsei- ja administratsioon aitas ära ostetud spekulantide poolt. Ettevõtjate ahnus ulatus ennenatute mõõtudeni. Toidu-vaod, mis pidid jõudma Pariisi, ei jõudnud kunagi kohale. Kohalikud spekulandid võõrsid selle ära ning tarvitasid ama vastu. Robespierre'i ajal viimased operatsioonid viisid giljotiinile; pärast 9. termidori päid aga täielikult varastamata.[2]

Vastuolud tööliste ja kodanlaste vahel võtavad nüüd järjest teravama iime. Nüüd selgemalt ilmnes tööliste see vahulalematus termidoorlaste

---

1) Aulard, lk. 52
2) Tarle, lk. 14

valitsuse vastu. Valitsus võttis nüüd mõnigad väheseid abinõud sanitarsele, siisi ainult ühma astjaus, et majandusloom alukorda paranduda, mud enamasti needsi väiksed natsed jäid ainult paberile. Näiteks tegi valitsus korralduse 1794.a. sügisel, et maaomanikud ja rendurud on kohustatud turule viima niidhausaväärsed oka vilgast, millimeeta niidhaus tehase rahalise väimudelpoolt. Sealpuures ei aga tingimus, et maaomanikud väivad ise ne välja maksta, mikn ei viia. Saamuks, et mad müsid ama valga ühma, mis sai seda kallimalt müüa. Mõnigusel juhul vaesemad rahvakihid said keegi, kahasti vanustatud. Kohalikud väimorgaanid, mängides koos suurmaaomanikega, ärnitasid nende kasuks vaesuest, viimased pöidsesid siga ülalse valga ühmitsioonist.

Sel ajal ei varanduseta töölismasid väitlesid ama ägapäevase leiva

est, kaevas nüüdisaegse riigi päev-päevalt. Juba ammu oli terminoloogia Rahvusvahelist kaotamas rahva silmis oma usaldust ning prestiiži. Tööliste aktid ei paljastu enam saamas enda peale 9. terminoloogi kontrevalutsioonide pöördega aktid kaotamas. Mitte ei ammuta vaene olukorda muutust tuua, sest Prantsuse kodakondsuse jõud oli kasvamas millalt tugevaks ning ta või loobuvaalt vastu astuda oma valitsetelt üle vaenualt üle ka paremalt poolt.

Vahendeste ühtpuhuse ümbruste kätte spekuleerimise tõttu, endiselt jätkus. Ohtlikaalset börsi veel ei olnud enda osalusel börs õitses alles tänase juunikuu peal juba kõrge inflatsiooni puhes. Salajane börs oli Palais Royal[1], mis viidi läbi väga suurtes summad spekulantide operatsioonid."

Me näeme, et valitsuse liikmed ise aktid väga suurtes spekulandid midas võisid siis olnud massile kulgas

---

1) Taine, lmp. 22

paranemda. 1795. a. venad-Lahvel ali puha
alunevel viisnemne, et vähem jõuvail
vaelanuvel muutus elamine kauza või-
matuks. Leiva hind päpest vallunes.
Talv ali külm, ei teenudas veelgi va-
jaduzi. Rahulolematuzed suurenesid,
tungiti vallale leiva- ja sõjapoodide-
le. Rahva viha suunes nga päevaga
rõzaste vastu, eriti maaomanike vas-
tu, nes ei ʒaonud nälja tuule. Ko-
danduse vesnel aga, vihe vaasaeglase
ʒuude järele, ilmnes uhaus millest
ei aiendud nähtud revalutsiooni algusez.
Selle uhuuze väline külg ilmnes nõ-
ga selgesti: bõnnad, ballod, vaatlendad,
pidud, palvet pne. Se ali uus suun-
vedamus, nes vanas ja viimdus-
tus puha revalutsioon' aastatel, ape-
vastid, proantsustid, maa ülesvõtjad,
bõrsiagendid. Selle uue vedamuse nes-
vel ali mängata ka emerevalutsioonii-
aegse vaubanduse-tõõstusbuun maalma
esmadajaval.[1] Seega valitzes äänuvõlt terav
vastuolu varanduslõne ja varanduseta

---

1) Mapple, cmp. 25.

ühiskonna vahel. Töölised hakkasid avalikult puba esimese valitsuse vastu. Kuupuhemad olukorda selgitamistab Engels veel kord oma teoses „Anti-Dühring". „Kuna ja vaese vastandlikkus, selle asemel et kaheneda võidukas heaolus, oli veelgi teravnenud selle vastandlikkuse üle otsemi ühiskonna kõigi kasumpti- ja teiste privilegeeritute ning seda vastandlikkust pehmendavate orjalike heategevusasutuste nõrvaldamisega."[1]

Tähendab nii, nagu nimetatud Prantsusmaa ennerevolutsioonieelsed filosoofid, et pärast revolutsiooni, pärast feodaalse korra hukkamist, kaob kuna ja vaese vastandlikkus ning hakkab valitsema võrdsus kõigi vahel, ei mitte. Engels selgitamistab edasi veelgi tabavamalt: „Töötuse kaotamine tõusis kapitalistlikul alusel muutis laialdaste hulgade vaesuse, ja viletuse ühiskonna allamaadlu vajalikuks tingimuseks. ... Kuritegude arv kasvas aastast-aastasse.

---

1) Fr. Engels, Anti-Dühring, lk. 224

Kui feodaalsed pahed, mis varem esinesid kõbenematult päise päeva ajal, ei olnud mäll kõõritatud, nüüd olid ometi esialgu tagaplaanile nihutud, siis puhkesid nende asemel seda kapsamaalt õitsele kodanlused pahed, millele sai oli andnutud aimult takapõu. Kaubandus ärines üha enam ekspluateerimiseks ... ühiskondlikum võimu esmaseks kaotamiseks sai müüja asemel vaba." [1]

Paiti töölismassid olid viidud valtseva olukorra tõttu kaosa meeleheitesse. Suurenesid pärjekarmad kapitalistide vastu taga. Töölised ja töölisnaised nagunesid talhadesse. Olukord muutus üha rahutumaks. Administratiivvõimud ei teadnud enam mitmekesistele nõudmistele reageerida. Ühe aja nõudagi saadigi ette võtta, algas ülestõus. Õritatud rahvahulk siirdus 13. Germinaalil (1. aprillil) 1795.a. Termidoorlaste Konventsiooni juurde nõudes leiba ja 1793.a. konstitutsiooni rehtestamist. Rahvahulk oli relvitumud, et valitsus

---

1) Fr. Engels, Anti-Dühring, lk. 225

soost kogunguseid ülesastjaid, spekulante ja üldse rahvast, kes valmistuid võtsid mil teise osa rahvast - vastu. Kuni föderiste vastu tõusis nüüd nagu vadaulin Pariis. Rahvuskonvent teeg' ülesandeks Bastile'de vomandamise Rahvuskaardi näol. Relvastatud jõud koondati Rahvuskonventi ümber. Rahvahulgal tuli alga mõõda tagamaadel. asi lõppes mõnedel küll ühes veresalaustata, jäigusid seda tunnemal arvul aga arreteerimised. Terminoorlik Rahvuskonvent oli võitnud. Ülestõusu juhtidest valvab nii palved nii ka tegutsemisprogramm. Viikana nii mandi nõudis konventilt leiba ja, 1793a. konstitutsiooni ja arreteeritud patrioodide vabastamist, õunestusi konventi ümber kogunda sõjavägi ning rahvahulka laiali ajada.

Ülestõusu kaotamisega paluud kuuluki pool vel rahumeelsed. Mässude majandusliku aluseks kaluves veelgi; võis juba arvata, et rahvas ei jaksa vabastelt nõlga ning valitsus kartis end

ülestõusu. Rahva rahulolematusest saabus iga päev üha rohkem teateid Rahvuskonventi. Toitlustusolukord oli mõnel pool nii halb, et mõnel päeval polnud üldse liiba saadagi. „Õunte müüja seisukord pealinna töölisrahvaosades pääsus nagu ženeraali ja floreali joonsul. Ainus õõsel, põhjendava leevapoodide ette sellinus, et päevast päeva tundis ostjatest saada mõningad mutsu liiba või ainu seal kõrval leiva asemel. Isegi nüüd mulle ei sara meeta — müügime oli töölisrahvaosa naiste osa.“[1] Nii polnud olukord muutunud nagu paremate päevade ajal. Terroristlik valitsus püüdlas sellest, et rahvamass võtaks ülestõusu katsest korrata. Ei mõeldunudki palju aega kui algas uus ülestõus 1. prerjaalil (20. mail) 1795. Sel ülestõusul oli koopos sarnane olukord kui eelmisel. Valitsus küll teadis, et ülestõus tuleb kuid ei arvanud, et see nii ruttu süttib. Sellepärast ka

---

1) Тарле, стр. 123

ülestõusu mahasurumisele ei toimunud nii kiiresti kuna valitsus oli sellele sündmusele ette valmistanuta. Endiselt ülestõusust osavõtjad vahelaste kuulutamine polnud veel lõpetatud, sõjavägi polnud jõutud veel Pariisi koondada nii pika algas ülestõus. Tundus nagu oleks see ülestõus olnud rahvaga ette valmistatud ja alamiteadlikumalt, sest „nagu XVIII sajandi ideoloogia ja proosaga pooli ette valmistatud sõnalise esinemise mõte taga alates 1789. a. toimunud revolutsiooni reaalsete nõudmiste jõudmise nimetused ja lapsused hapus ja valgus kadali ja jõuvate ning varatute alasti võitlus tuli esile võrreldamatult suurema selgusega."[1]

Alasse, kogunenud 20. mail Rahumeremeeli ümber tungivad rahvahulgad näitasid sama ühtsust ülestõusu ajal: lekka mälgrvade ja 1793. a. konstitutsiooni nõuetekohast.

Ülestõusmise puudus nõudis kindla juhi ja organiseerimise ali oskamatu

---

1) Шарле, стр. 126

millepärast valitsusel õnnestus koguda jõude ülestõusu mahasurumiseks. Ülestõus kestis 4 päeva ja neljanda päeva õhtuks olid töölised relvitud. Järgnesid arreteerimised ja vangla. Kodanlus kiskus ainu valulased arumatult. Töölised kaotasid ainu parimad võitlejad. Ka viimased jakobiinlastest saadikud Kalvoskonventidisknati ainu nad aitd mandle mõnete täitmise poolt. „ Suure kodanlusrevolutsiooni ajaloos pöördepunktiks oli 9. termidoor, precisali sündmused ja nende tulemus olid ette otsustatud 9. termidooriga, nad olid ka otsekohe, kogelikus tähenduses." [1]

See oli viimane suurem katse mandle poolt viia revolutsiooni edasi; ja tagada pinale võrdsed õigused kodanlusega majanduselus, ja politilises elus. Ülestõusud näitasid mandelli, et kodanlus ei tahtnud nende nõudmisi, vaid tahtis kaotada nende kõige ärevestamast.

---

1) Тарле, стр. 178

13. vendemyäärile (4. okt.) 1795.a. toetunus võimule katse võimu haarata ja taastada monarhia. Ka see katse ebaõnnestus. Kodanlus oli juba niivõrd tugev, et teda ei suudetud enam võimu juurest minema ajada. Kapitalistide ülestõusu surus Rahvuskonvendi ülesandel maha noor Napoleon Bonaparte.

Oktoobris ~~purustamisel~~ terrori tõttu oma vaenlased teenidoarlik Rahvuskonvent võttis vastu uue, kodanlusele vastava konstitutsiooni 1795. a. mis lõpetas tegevuse 26. okt. 1795.a. Uue konstitutsiooni järele Prantsusmaal valitsuse ettotsa, täidesaatvasse võimusse sai 5 direktorit. Algas Direktooriumi aeg Prantsusmaal. Direktooriumi režiim oli prantsuse reaktsioonilise kodanluse võimuletuleku poliitiliseks vormiks. Prantsuse kodanlus oli seega vastavalt oma vaatemisviisile ja materiaalsele baasile, loomult ka poliitilise pealsehituse, mis oma kodanluse võimu kindlustamisel sunt

tähtsust. Poliitiline pealtvaatus nii ta on juba kujunenud nimetus aktiivsus jõnus, mis „...aitab aktiivselt ainu baasil kujundada ja tugevneda, võtab tarvitusele võik abinõud selleks, et aidata uuel korral kõpitsuid punustada ja likvideerida vana baas ja vanad alustel."[1]

Praktikas kodanlus kindlustanud täielikult oma võimu uue konstitutsiooni vastuvõtmisega, ei nimmula sellega põhilisest oma poliitikast nimmula. Terminoorid aitel nagu omegi võimul ja valitsetud jagamatult. Majanduslik olukord ei võimud ka sellepärast parandada. Kitsendused kindlustamiseks aitel kaotatud, ebakindlus tõusu ja järgest. Astmeaadrid pätsastel langemist. Majanduskriis kriisi tagajärjel masside aitel määratud puudulgivale ekstensioonile. Kõikide masside vastuvõtmisega suurkodanlus ainult tahtsem rõhastus. Enamõigematu ühtsus ja toredus valitses uue kodanluse keskel.

---

[1] J. Stalin, Marksism ja rahvuslik küsimus, lk. 5

Marx iseloomustades olukorda sel ajal kirjutab: „Alles Direktooriumi valitsuse ajal pääseb koegsalt esile ja kasvab allikana nelja kodanliku ühiskonna tõeline elu. Kaubanduslike ettevõtete palavik, rikastumisiha, pooluumine uuest kodanlikust elust, millele esimeste sammude astumisel kaasasündinud omandab kõhitu, kergemeelse, peivoolse ning mimastava ilme; tõelisest rahvuslikust kaubandusvõimu asendamine Prantsusmaa maade suhtes, mille feodaalse tüneldamise alipunustamud revolutsiooni vaesed ja mida nüüd avastud uued omanikud kasvavad palavikulise agamusega igamülgelt kasvuma; vabanemud tööstuse esimesed liigutused – kõik need olid äsjasündinud kodanliku ühiskonna ühesugused elujõulised sümptoomid." [1]

Kahvamaade meelehitlus seisund Direktooriumi valitsuse ajal, põhjustas pärast suuremat valmislemistuse vaasu Pariisi töölisliikumises. „Kuigi Pariisi

---

1) K. Marx ja Fr. Engels, Soc., m. III lk. 151

varatud hulgad alles teoori ajal suutnud ühes silmapilgus võtmu endale kätte haarata (ja seega võidule viia kodanliku revolutsiooni kodanluse enese vastu), siis sellega alles nad ainult tõestanud, milleks võimatu oli loogikaseis tingimustes (praeguse ajaga) sääravane võim. Alles varatutest hulgadest just ärja uue klassi algeaja valdkonnad proletariaat, kes oli alles täiesti võimetu iseseisvaks poliitiliseks tegevuseks, väis olevat ainult võhutud, raamataru seisus, kes võimetuna ennast ise aitama, väis paremal juhul abi saada ainult väljastpoolt, ülalt."[1] Alamvahe majanduslik alused Dreuterismi ajal oli aga niivõrd viletu, et paratamatult haaras tekkima välpapään ideed sellest alusaarast. Oli alanud juba tööliskulasi eraldumisprotsess üldisest plebeilisest massist, mille tulemusel haaras eraldumine ka revolutsioonilise intelligents ülalisest väikeburgluusest massist. See pahem-

---

[1] F. Engels, Anti-Dühring, lk. 225-226

poolsete revolutsionääride pöördumine kommunismi idee poole, näitab meile ennekõike väikekodanlikust võrdsustavast ideoloogiast. Niisuguse ühiskonna arengu põhjuseid veel põhjalikult, et oleks võimalik teada mõtted muutsotsialismist revolutsioonist. Proletariaat oli alles välja kujunemata, ja võimetu iseseisvaks poliitiliseks jõuks. „Selle ajaloolise seisuga määrasid sotsialismi rajajate vaated. Kapitalismi tagasilöögile ebaküpsele seisundile, ebaküpsetele klassisuhetele vastavad ebaküpsed teooriad.“ [1] Niisugusest vaatepunktist pooldab Dühringi vastu võitlemõtet, mille ettevõtja oma Fr. Engels. Fr. Engels ja kahtlustab oma need revolutsionäärid, kes püüdsid nagu märgitud anda selge vormi veel olemata kujunemata tõelise ebaselgetele tagajärgedele. Engels oma õpetusega kavatses rahvamasse tõsta meie revolutsioonilisi, mitte juba kommunismi ajamel.

---

1) Fr. Engels, Anti-Dühring, lk. 226

II Gracchus Babeufi ja babuvistide sotsiaal-majanduslike ja poliitiliste nõudluste idealsed juured.

Nagu õpetab ajalooline materialism, ei tule otsida ühiskondlike nõude sündimise, poliitiliste, filosoofiliste, esteetiliste vaadete ja religioossete ideede allikat mitte nendest vaimsetest nõudest, vaadetest, ideedest, mitte nõiolaagide peadest, vaid ühiskonna materiaalse elu tingimustest. Tähendab, inimese ühiskonna olemine, inimeste ühiskonna materiaalse elu tingimused, — nemad on ta nõud, teooriad, poliitilised vaated, poliitilised asutused."[1] Selle või teise idee määrab alati ühiskondliku vormi, mõnede materiaalsete eeltingimuste nõudmine. Inimeste ühiskondlikus teadvuses peegelduvad alati nende materiaalse elu tingimused. Kuna aga ühiskondlikud need tingimused peegeldavad, see sõltub ajaloolisest arengu-

---

1) ÜK(b)P ajalugu, lk. 109

astmest, ühiskonna majandussüsteemist baasist." [1] Kuid seejuures seisid nad oma mõistmises on seotud elueva ideelise põhjendaja. „Ideoloogid ... loovadeks väärtused teoreetikud ... igal antud momendil teadlastest või alateadlikult lähtuvad teatud ühiskonnaklassi huvidest..." [2] Engels märgib: „... iga epohhi filosoofia sisu on oma käsitluses edasise mõtte-materjali, mis on temale üle antud tema eelkäijate poolt ja millest ta lähtub." [3]

Sõltumata oma sotsiaal-majanduslikes ja poliitilistes vaadetes ühiskonnaklassi ühelt poolt seotud vastava baasiga, nad teiselt poolt seotud elueva ideelise põhjendaja. Nagu teame, XVIII s. Prantsusmaa ühiskondlise mõtte kommunismi impulsiivsuseks. Siin sündisid esimesed kommunismi eest võitlejate seisukohad. Prantsusmaal olid kodanlik arenemise ajal juba kapitalismi elemendid. Kapitalismi vaba arengut takistas aga igasugused feodaalsed veod. Avalikest mõt-

---

1) Константинов, стр. 540

2) samas, стр. 543

3) К. Маркс и Ф. Энгельс, Избранные письма, стр. 430

kunstes kohaselt tekkima uued ideed, ja tekivad valitsema ühiskonnaliikme vanna mõtteviisist. Teatavad utoopilise sotsialismi teoreetikud, nagu vaatleme J. Meslier'i, Morelly'd ja G. B. Mably'd või Babeuf'i, olnukäigud, enne revolutsioonilised kommunistid, kelle õpetused põhinevad kahemõõtmelisi idealistlikel printsiipidel. Kõik nad, s.t. Babeuf'i olnukäigud, lähtusid ideest, nimetatud ühiskonnaliikme olemasolemisest, mis baseerus mõistusele ja õiglusele. Nende vaates oli see, et nad ei tundnud õigeid ühiskonna arengu seadusi. Nad ei teadnud, et ... ühiskonnaliikmes elus muutuvad esmalt väliitingimused, muutuvad esmalt materiaalsed tingimused ja hiljem muutuvad sellele vastavalt ka inimeste mõtlemine, nende tavad ja harjumused, nende maailmavaade."[1] Nii ei saanud Prantsusmaa majanduselu arengu piiratuse tõttu tekkida ka teadlikud kommunistlikud teoreetikud.

Välja arvatud XVIII s. inimeseluteisi-

---

1) J. Stalin, Teosed, I k. lk. 304

aegne Prantsuse kommunist – utopist Meslier avalükkab ühiskondlikku elu ebaõiglust oma töös „Testament". Tema arvates esimeseks pahede ühiskondlikus elus on ebaõiglane hüvede jaotamine ühiskonna liikmete vahel. Meslier leiab, et näiv rumused on loodusest pärit nõrdsed, mis on nõrdsed õigused elada, nautides oma loomulikku vabadust ning tegeledes vajalikul määral tööga oma elu ülalpidamiseks." Seega Meslier kritiseerib ühiskonnas eristatseerivat ebaõrdsust väites algühiskonna nõrdsusele. Ülalse seletamistab näiv XVIII sajandi Prantsusmaa teoreetikute pöördumist rahvale pöördumist näitlikustav üldise nõrdsuse nõue. Meslier nii ei nõudnud kui aegne Prantsuse kommunist, vaid just talupoja viletsat olukorda. Talupojas oli näinge vahetum eksploateerijat alus, ta pidi ülesse pidama näiv teisi ühiskonnaklasse. Feodaalne Prantsusmaa oli enne revolutsiooni

---

1) Волгин, стр. 109

sattumud ülalosse majanduslikku kriisi, kuna ägenemud feodaalsuhted sattusid teravasse vastuollu algava kapitalismi arenguga. Prantsuse külas algas diferentseerumine. Proletariseerunud talupoegkond ei leidnud mõlemal juhul lahendust, sest jäänäte nõudmine oli kapitalismi madala arengu pärast jõustumises veel väike. Selle pärast ühelt poolt jõgaheki ülekasvanud rahvas, aristokraatia ja rahvas, samastades rahva talurahvaga.[1] Teised ühiskonnaliikmed olid, nii ümbruse aristokraatia hulka s.t. vaimulikud ja aadel, tegelemata mitte mingisuguse majandusliku jõuga, elasid talupoegkonna jõust. Seda valitsevat eluavõrdsust nõudsi ühelt poolt ülekasvanud rahvas. Edasi kritiseeris ühelt poolt poliitilist korda. Tahtis, et näiks ummingad on türannid, endi kuningad Prantsusmaal. „Mitte rahvad ei loodud valitsejate jaoks, vaid valitsejad rahvaste jaoks; nend võib ainult õigusega nimetada ülikasvanud ühiskonna teenijateks."[2]

---

1) Щеголь, стр. 147
2) Волгин, стр. 116

Millier avaldab protesti ka eraomanduse vastu. Seoses eraomandusega on tekkinud ka näiv pahed ühiskonnas, on sündinud ebavõrdsus. Nii on ühiskonnas alumas kihis ühest rikkad ja vaesed ühed, kes maitsevad näiv elu hüvesid, ja teised, kes peavad loobuma minimaalsemastki, mis on vajalik elus. Selline ühiskonna jaotamine eksineb Millier'i ja kõigi ka Babeuf'i. Algul, et Millier ei saanud alla Babeuf'i otsesest õpetajast, ladus palju varem, eksineb nii mõlemaid tees rikastest ja vaestest, mis näitab Millier'i õpetuse teatavat mõju babuvistide idealistlikule kujunemisele.[1] Babeuf arendas seda tesi edasi võrdustades püüdvat võrdlust rikaste ja vaeste vahel ajaloo vältel. See viimane printsiip näitab, et Babeuf'i ajal oli sotsialismi arengus tehtud suur samm edasi.

Millier'i ühiskonnas töö on kõigile kohustuseks, muljuvas võrdsus peab olema nii töös kui ka muus elunavaldustes. Kõige rohkem Millier rõhub varanduslikke ja

---

1) Щеголев, стр. 147

valitsejad. Religioon, Mellier'i õpetuses, on ainult pappide väljamõeldis, ta on kõige fanatismiga selleks, et hoida massi orjasuhtumises. Sega, usun ei taha näitleda oma valitsevast korrast. Et massi võimust pääseda sellest välja arenenud olukorrast, on tarvis võidelda. Mellier'i avatus võitluse edumuses on vajalik võhutute ühtsuse ja solidaarsus. Ta propageerib kõigi rahvaste, nii elavad kui alandatud olukorras, vennastumust ning ühtsuse, passiivse boikotti valitsevate klasside ja nende seaduste vastu. Nii avab Mellier ajaloolise protsessi edasiviivad jõud ainult võhutute võitluse võimalusega. ~~olgugi et passiivse.~~ 4

Tulevikku õigluse korral näeb mõtleja Mellier põlenatsioonina kapitalismist, mille kõik liikmed lõõtavad, ja ainu lõõtsk-ja ühiskondlikult kasutavad. Oma satsiaalsete vaadete kuulub Mellier talupoegluse, väikeomanduse võrdsustava kommunismi ideoloogide hulka. 1)

Oma õpetusele Bahuf'ile läheneb ka

---

1) Lühike Filosoofiline Leksikon. 181

ennerevolutsioonilised kommunistid Morelly ja Mably. Neile poolt esitatud ideedest hoiavad nüüd nende järglased, nagu nimes Babeuf oli üks neist, kes nimetas Morelly lähimate õpilaste hulka. Babuvistlikud õpetuse ideelised juured pea-aegu täielikult pärinevad Morelly õpetusest, vaatamata kõigile neile muutustele, mis babuvistide poolt tehti selles õpetuses. Morelly on tähtis sotsialismi ajaloo jaoks kui tüüpiline kindla eesmärgi sotsialistlikku teooria arengus kui puhas rationalistlikku sotsialismi väljendaja.[1] Nii Morelly kui ka Mably õpetus põhineb ühel ja samal printsiibil ühiskonnalikku korra teoorias, mis peab tuginema, rajanema „loomulikule" õigustele. Nad seadsid vastavalt oma ajastu rationalistlikule mõtlemisele, nõudsid ebaõiglasele ühiskondlik-poliitilisele korrale vastu mõtlemise korra, mis tuleneb mõistuse loomulikest omadustest. Selga XVIII s. „looduslikud", kes Prantsusmaal valgustasid

---

1) Волгин, стр. 160

kõikuva revolutsiooni jaoks päid, esinesid ise äärmusele revolutsionäärsele. Nad ei tunnistanud ühtsi välist autoriteeti, mis kaasi see ka alles olnud. Religioon, looduse käsitlus, ühiskond, riigikord – kõik võeti kahtlustamatu kriitika alla, iga asi pidi õigustama oma olemasolu mõistuse kohtulaua ees või loobuma olemasolust." 1) Morelly oma teoses „Looduse Kooduses" kritiseerib teravalt valitsevat ühiskonnakorda. Tema arvates eksisteerib mingisugune ühiskonnakord, mis vastab nõuete loomulikule tavadustele, sõltumata sellest ei ajast ega kohast. Morelly ühiskonnakorra teooria on loomulikõiguse teooria. Moraalse korra poolest loodus on ühtlane püsiv ja muutumatu. „Inimesel ei ole <u>süüniipäraseid</u> oidest, ei <u>süüniipäraseid</u> kalduvusi. Oma elu esimestel momentidel on ta suureldumud täielikus süsteemsuses iseeg oma olemasolu suhtes." 2) Morelly arvates on nõnest ärataud sellest ühiskonnakorrast tema endale vajadused, mida

---

1) Fr. Engels, Anti-Dühring, lk. 15
2) Морелли, стр. 61

ta ei saanud kõiki oma nõudeid rahuldada ilma piiranguteta, mis juba kaaluse poolt on rurmestele määratud. Ühiskondlikus elus alluvas peab alama tõeline võrdsus, sest mass seadused on kõikide jaoks võrdsed. „Maailm – on kaal, millel mõlemaseks taitu nõigile kaaluasabastele, ja ta muutub nagu nõigile, sest et nõiu on mälgased, või ainult mõningaile, sest et ülejäänud on juba täis söönud." 1) Mmetatud kaaluskas olukorel valitses Morelly arvates ürg- ühiskonnas, kus rahuaeg suurenemisega kaasnes algühiskond ning vanad seadused kadusid. Nus võiu ei seostanud oma valitsemist kaaluskaga, vaid nehtestas eraomandi printsiibi: Morelly idealiseeris mugavuse ongi resolutne eraomandi vastaste nõue, sest eraomand on nõigi sotsiaalsete pahede allikas. Eraomandi tekkimise tähtsamad põhjused nõigi Morelly rurmeste mitteühtlases kaitsluses, mitmetes seadusandlate poolt tehtud vigas. 2)

---

1) Morelly, cup. 64
2) Lühike Filosoofiline Leksikon, lk. 192

Tõlkeotsuses algülesanne boomerangi kaotada, liiab Morelly, et näiv tagasi seadusandjad peaksid enne boomerangi olukorra juurde tagasi pöörduma. Morelly arvates polegi mõtet välja pääsu mujalmaalt olukorrast nii boomerangi olukorra juurde tagasipöördumine tagasi seadusandja juhtimisel. Nii on Morelly enda teooriast rohkem. Ta väidab, et algülesanne oli kommunismi ajalt minemised ei olnud nõ sellest tõdemust. Kuid aste- astmelt inimesed saavad sellest teadlikumaks ja mõtlevad kommunismi-ülale normaalse tagasipöördumisest. Erinevus algastme kommunismist on see, et mõtte kommunismi on teadlik.[1]

Morelly seab nõrgele mõistuse jõu. Mõtte puudus algi see põhjus mille tagapõrgel esialgsed seadusandjad tõgid nõu, nähtestades eraomandi. Ainult kaitse tõel on võimalik minna üle teadlikule, tulevasse kommunismi poole. Kommunism on Morelly järgi loodusele vastav normi. Tema aluseks on

---

1) Буонарроти, т. I стр. 14-15
Volgini esitöö

ühiskondlike omandi.[1] Morelly ühiskonnas eeskätt reeglid erilised seadused, mis reguleerivad tootmist ja produktide jagamist. Iga kodanik täidab ühiskonna kasuks vastavalt oma jõule, talentidele ja võimetele. Kodanike kohustused määratakse kindlaks seadustega. Kõigil kodanikel on õigus tööle, puhkusele, kaitsele, arstiabile ja materiaalsele toetusele vanaduses. Mägu kõigem mõtte on Babeuf'i „võrdsete vabariik" peaaegu samasugustel põhiprintsiipidel üles ehitatud. Morelly ühiskonnas puuduvad raha kasutamine ja rahavahetus, sest „ühiskõlas ühiskondlike seadustega, ei tohi tarvitada kodanike vahel münti ega vahetust."[2] Igaühes saab kõik vajaliku endale tootjalt s.t. ühiskonnalt. Suurt tähelepanu omistab Morelly ühiskondlikule kasvatusele, mille ülesandeks on kasvatada ühiskonnale väärilised ning ausad kodanikke. Morelly ajaloolise piiratuse ilmneb teravalt tema õpetuse primitiivses võrdsustamises, näiteks, et kõik

---

1) Lühike Filosoofiline Leksikon, lk. 192
2) Морелли, стр. 206

kodanikud kaunaseid ühest ja samast materjalist, ühtlaselt valmistatud nõukogude kuni 30. eluaastani ning samuti elamud ühemuljetes majades. Morelly õpetuse ajalooline tähtsus seisab selles, et ta hukkab mõistuse ühiskonnaliikmete omandi küsimuses.[1]

Mabley õpetust tulevasest ühiskonnast läbib kaks põhimõtet ja need on: õpetus üksikisiku kommunismist ja kirgedest. Ta lähtub inimühiskonna vastuolulisele moraalsest seisukohast. Tähtis ei ole ühiskonnas saagi struktuur vaid just head kodanikud, nende moraalne tase ühiskonna suhtes. Poliitika, mida teostavad targad ratsionaalsed seadusandjad, väheneb moraalist.[2]

Nii Morelly kui ka Mabley arvates võivad ühiskonda muuta ainult head seadusandjad. Riigust nii palju saab teha kahjutuma seadustega, mis on suunatud inimese vastu. Kasutu kunst tuleb üldse kaotada ning seaduste alla liigitamise käik: nii majad, mööbel,

---

1) Lühike Filosoofiline Leksikon, lk. 192-193
2) Borkum, ümp. 199

riided jne. Kuid võrreldes ameerikaga Morelly ning Mably teooriaid, osutub Morelly teooria optimistlikumaks kuna Mably seisukohad on pessimistlikud. Mably arvates inimkond ei pöördu enam tagasi esialgse olukorra juurde. Esialgne kommunism ali võimalik sellepärast, et inimesel ei esinenud siis toored ning, nõnaseid tehnilisi eramanduga koos. Need on ühiskonnad jagunemas klassideks ja ühiskonnal on ülesanne vastu võtmiseks kuuld. Mably jõuab selle kõhutuseta alukorrani sellepärast, et ta ei tunne ühiskonnaga nad sellised ~~ning~~ jõude, millised näitavad viia kommunismini. Morelly arvates aga haridus edusammud tuvad vastu võimalikult varandusliku tehtud viga ning inimkond pöörduks tagasi esialgse kommunismi olukorra juurde.[1])

Kuigi Morelly ja Mably kommunism ali primitiivne, võrdsustav kommunism, tema lähtekoht ajaloos on siiski väga suur. Babeuf võttis üle ainult elementaalsed kommunistlikud ideed ühe-

---

1) Волгин, стр. 169

des neile punsle niipalju mut, et tema õpetus läi juba ime edasi marksismi-elise satsialismi ajalooas.

Sügavals võrdsustavad tendentsed laabuvistidel õpetuses on saanud ama nõjustuse ka Prantsuse rahvalikus revolutsioni ajal tekkinud „pööraste" õpetusest. „Pööraste" liikumine tekkis 1793.a. talvel, mis nad esitasid Rahvuskonventile rahvamasside nõudmusi väljendusi petitsioone. Rahvamasside nõudeid „pööraste" sun läbi ulatusid ainult rangimale kui radikaalse revolutsioni suuntis täita. Oma rangelt ulatuvate nõuetega pälvisid „pöörased" ama ruttu. „Pööraste" esimeheruumine oli tingitud seoses rahvamasside taidlusaretega vastastikse küsimusega 1793.a. talvel. Võtti, et ettevõttud ja toorained olusid kõik vabariigi käsutuses. Juba sellest nõudest, nagu näeme, kasvasid nujumuna kommunistlikud maailmavaate elemendid. „Pöörased", Jacques Roux, Varlet, Leclerc, Lacombe jt., olid masside satsiaalsete nõuete väga nujumamas väljendajaks. Nad nõudsid

piisvalt, et on vaja läbi viia uus revolutsioon tõelise võrdsuse loomiseks. Tõsiste "organisatsioonide" purustati 1793.a. sügisel, mil mõõdukate initsiatiivil, saabiside haaramist ettevaatamata võitlema pealtnäha, ja vastrevolutsioonivastu. Lihtlasi asetasid just nemad müüride kodanluse, ja rahvamasside hüvede vastandlikkuse kohta, vaid leidsid, et armuline poliitilise vabaduse andmine ei või põhjalikult paranadada rahvamasside lõimumist. Võrdsust andsid nad taandavat uuritava varandus jaotamise tehnikute vahel. Jagamist võrdsed "tööd" nad tahtsid päralt, kättes teadmata, et tarbed on kõigile mõnesid ühesuguseid. Selga nende õpetus väljendas ühiskonna võrdsustamist. On arusaadav, et "põõraste" õpetus, olles kahurvõitlejale ajaliselt kõige lähemal, avaldas mõnele õpetuse rakendusele suurt mõju.

Selline oli rahuline pärand, mis sõjas Gr. Babeufi ja kahurvõitlejate ees kaotusele ühiskonna põhijoonte ku-

jundamisel. Seejuures aga peab märkima, et nad ei leppinud mitte ainult selle põhjendusi vastuvõtmisega vaid arendasid seda edasi, ja selle baasil anjundasid oma vaated tulevase kommunismi ülesehitamise kohta. Tuleb aga arvesse võtta, mispuu ei olnud seda veel kõikehaaravalt näinud, et nt. Bahelp ja kaaslased esimesel võimalusel mõningates küsimustes põhjalikult revalutsionaarsetest utopismist kommunismist. Nemad tõstsid teravalt esile nõudmise selle ülesehitamise ellurakendamise tingimusest, mis nõudmist nende väitlustantina tunnevad võib öelda, et XVIII sajandi utopistid kommunismi ainult selletasid maalina, siis Bahelp otsustas seda minnata revolutsioonilisel teel."

---

1) Мусинов, стр. 162.

III Kommunistliku ühiskonna põhijooned Gracchus Babeufi ja babuvistide vaadete alusel.

Idealse ühiskonna struktuur, nagu teame ali välpatäötatud juba varasemate utopistide-kommunistide poolt. Morelly, Babeufi õpetaja andis sellel alal täielikum skeemi; mitte ka tulevase kommunistliku ühiskonna põhitjoonte väljaarendamisel andsid babuvistid võrreldes ülalnäitajatega võrdlemisi vähesti uut. On edasimärkimisväärt, et Morelly andis ainult idealse ühiskonna kirjelduse, aga ta ei näidanud teed mis viiks ühiskonna juurde. Babuvistid aga neavastasid kommunistse ploaani ühiskonna ellurakendamise kohta. Nende võitlustaktika oli, nagu hiljem näeme just sellest kohandatud. Selle teostamine toimus päev-päevalt ja algas peale võimu haaramist revolutsioonilise pöörde poole. Revolutsioonilise pöörde esmaülesanne oli enamandi vastaseks

kõigile äraelamise tingimuste kindlustamise võrdsete tingimuste alusel. Gr. Babeuf astus välja eraomandi vastu, mis toob endaga kaasa materiaalsete hüvede paratamatu ebavõrdsuse.[1] Tegelikus aga pakub võimalik ei pruugi võimaldamus ega vajalikkus kohtuda üldist eraomandi ekspropriatsiooni, see peab sündima järkjärgult. Iseäranis võimul tuleb arvata ühiskonna ühiskonna ühiskonna algsaamisraskustele. Teeme vahemärkuse kommunismi, mis hilgem aja poolest pidevalt kasvab ning haarab oma vaikimisi. Majanduslikud elamudi nõuded näitab, missugused varandused lähevad üle kommunismile. Siia kuuluvad: 1) varandused, mis on natsionaliseeritud ja tegelikus kuni II aasta 9. termidoorini veel müümata, 2) varandused, mis kuuluvad vahe vaenlastele ja üle läinud ühiskonnale II aasta 8. ja 13. vantoosi dekretide alusel; 3) varandused, mis vahe riigile üle läinud kohtuotsuste alusel; 4) hooned, mis äärealadel ajal riigiasutuste käes; 5) varandused mitte nagionaalsed

---

1) Покровский, ук. работа, стр. 110

Tartu Ülikooli Raamatukogu
ARHIIVKOGU

kasutada mis 10 punkti 1793. a;
6) varandused, mis määratud kaitsemaade ja rahvahariduse asutuste jaoks;
7) varandused, millest annavad vabariigi kasuks laekumised jne. Kuna vabariigis kaotatakse päranduse õigus siis eraisikutele minevad varandused pärast nende isikute surma lähevad ka üle rahvuslikule kommuunile.[1] Rahvuslikku kommuuni varanduse kasutatakse kõigi kommuuni liikmete poolt ühiselu korraldamise kiirendamiseks.

Rahvastiku arvates, et rahvuslikku kommuuni elanikkond komplekteerub esialgu vabatahtlikkuse alusel. Esijoones astuvad sinna vaesemad rahvakihid, kes nende kaotus eraomandist laekumise näol, kommuuni kasuks on võrdlemisi tühine muid selle asemel lähevad nende kasutuse saadud laekumisfondid. Kõigem lihtsam rahvuslikku kommuuni kasvamine puhtteatud survevahendite abil. Teatud nõudmistele kuuluvad aitama kommuuni liikmeile, nimelt need kuuluvad välismaalaste hulka. Nad on vahenditud

---

1) Программа, т. II стр. 307-308

kõrgema administratsiooni valve all.[1] Nad on ka majandusliikmete asjaolusid kohemaks aluseks otsuste võtmisel kommunismi liikmetega, kuna nad maksavad riigile rasked maksu oma tööproduktidelt, millestaga rahvusliku kommunismi liikmed on vabad. Arvese võtta nende sellest ebasoodsat olukorda ja arvestades paljugi seda, et neil on raske edaspidi tööjõudu leida väljaspool ettevõtet, et ka nemad astuvad rahvusliku kommunismi liikmeks. Kuna päranduseõigus puudub, siis järgmisele põlvkonnale kommunismi astumine juba mõõdapääsmatu. Rahvusliku kommunismi majanduselu ühiskasutuse kandjaks on paistav administratsioon. Tema kogub andmeid nõudmise pakkumise kohta ja vastavalt teostab jaotuse organiseerimist nende tarvete rahuldamiseks. Kommunism nõuab tugevasti agraarset struktuuri, mispuhul mõõdapääsematult ka käsitööl on oma koht.

Kõrgemas võimuks kohtumistide vahel on rahvas, tema käes on seadusandlus võim. Võrdsus ja rahva

---

1) Бухарин, т. 4 стр. 304

suveräänitest, mis aitab vaos põhiosast puuduvat, mille alusel pidi rajamma tulevane ühiskond. Seadusandlikun võimu liikmed on nõia läänevaamd ning läänõigusliku vaidlusmud. Rahva suveräänitseesi teostamisens mitmetasemse mitmetasemse vahvaaoolemud iga ringkonnas.

Rahvaaoolemud oma tegemuse päale jagunevad nelja liiki. Esimeste kompetentsi mimbe kõrgema võimu teostamine ise, teised tegelevad sõjaväe mõtmustega, valmandate ülesandeus on kaitsemõtsimused ja neljandad peavad riidlustama prantslaste südames armastust mehituse vastu.[1] Peale nende koosolemte liikide on veel koosolemud, mis on pühendatud kriitikale. Neil koosolemil kritiseeritause vabariigi ametnikme ja nende tegemust. Ühismaad avaldab siin oma arvamust nõigi aspekte suhtes, mis puudutavad vabariiki.

Seadused esitatause seadusandjate Kesknõu poole. Viimane koosneb

---

1) Бурнаппотм, т. I стр. 339-340

rahva poolt nimetatud delegaatidest, kelle ülesandeks oli seaduste ettevõtmine ning dekretide väljakuulutamine.[1] Tähtis roll rahvakogus on ka senatil, mis koosneb vanematest ning kogenumatest meestest. Senat pidi koosnema iga ringkonna rahvakogu koosolekute juurde. Enne uue seaduse läbi rahvakoosolekule kääletamisele, nimelt ära senaatorite arvamus, millele järele käätelevad senaatorid koos rahvaga. Senatil oli küll ainult nõuandev õigus aga ilma selle nõuandeta ei võinud koosolek asja otsustada. Jaatavalt otsustatud seaduste ellurakendamine toimub vastavate ametiasutuste kaudu.

Töö ideaalses kahanõstide rahariigis on üldiselt rahustuslik. Iga rahvaliikme kaasaaitamine ühiskonna püsimajäämises või käsitöötuses millegi ka on väärtuslik. Töö on vajalik ühiskonna säilitamises ja töö suhtes on kõik kodanikud võrdsed. Kõige tähtsamad on töödd, mis kindlustavad kodanikele toitlus-

---

1) Буонарроти, т. I стр. 355

lauste, riided ja elamu. Kodanlased jaotatakse vastavalt töö liikidele. Ei ole vaevalt nii väikesi ühiskonna liikmeid tegelemas alati ühte liiki tööga, ega nõnnaanna kodanlased jagatakse klassidesse. On olemas nii palju alasse, nii palju vastavaid tööandusi; iga alats koosneb rahvast, kes tegelevad ühe ja sama tööandusega." 1) Selline kodanlase jaotamine tööaladele algab juba ühiskonnakorralduse vastavusmajandusest.

Töö, nii nimetame me kõdanavajaliku vahendi valmistamiseks. Kindlaim määratlemine ta ei saa nõnnata ühtki kodanlast vähem kui teist. Sellepärast on olemas tööjaotus. Kaste töö nõuab määratlemise kindlaimat seadusega ning nõnda kodanlased on kohustatud töötama oma füüsilise jõu järele. 2) Eriti rasked ning kurnavad tööd langevad päripärast nõigile töötajatele. Kaste töö nõuab tarvitsemist tulevikus leiutatava seadme abile, mis leevendaks nimetatud ja täiendaks vana. Nii esineb käsitöö füüsilise

---

1) Буонарроти, т. II стр. 310
2) Буонарроти, т. I стр. 294

ja varuse löö vahel. vastavalt sellele, mi-das neegi löötab ja naasa aitab maa lüm-berlöötamises ning viljastamises, tu-leb ka tasu. Võrdselt pagatsuse nõrgle ühiskonna liikmetele põllumajandus-ning löötustsaadusi. Majandusliku demokraatia printsiipi väljendab „kommunismi varanduse pagamise ja vastamise" kõige esimene artikkel ütleb: „Iga rah-vuslikus kommunismi liige võib vastavada ainult seda, mis on võrmaldatud tema-le vahtivate ülevaade seaduste alusel."[1] Järgmise artikliga määratakse kindlaks, mida siis võrmaldatakse rahvuslikus kommunismi liikmele vahtivate pagamis-seaduste alusel. „Rahvuslik kommunism varustab alates sellest hetkest iga oma liiget: tervisele vastavas, mugava ja hästi möbleeritud vorteriga, riietega löö ja puhkuse jaoks, vas puuvillase või villasega, vastavalt vahmusriietele; pesu-pesemisega, valgustuse ja küttega; küllaldasel hulgal produkte leiva, liha, liinduste, vahvade, munade, kaunu-

---

1/ Буонарроти, т. II стр. 313

või laimenevaraga, veini ja teiste joividega nii vaesutatase erinevais rajoonides, juustuga, puuviljaga, maitseainete ja muude ainetega, ... artiaalga." [1] Et ühiskonnas valitsev valu, sellest vaguta-tause tõttu produkti ühiskaubandlikusse kadumisse, must vad võrdselt jaotatav se vaduvus vahel. Omandiõigus muutub vaga vahvale ning elanikond võib ka-sutada vähi esemeid väsnõia mullese pabarõi osas. [2] Muda suurem on ühis-konna valduses olev territoorium, se-da vasulikum, sest see võimaldab ühis-konnale mõlluse väikeses asjades. Suu-rel territooriumil on võimalus varada igat liiki loodusvarel ühtlaselt jaotatuna tarbevaimus ning see võimaldab ühis-konda igasuguste puudusta vastu. Igal juhusel on võtme teha tööd ja selle järele ka tööjõudu. „Erandid lubatause vanade suhtes alates 60 aastast ja invaliidsusele." [3] Tähtsuse ja ahtsuvõi-ne vanadele ja võimetutele on ühiskon-na põhiseaduslikus vahistuses.

---

1) Буонарроти, т. II стр. 313
2) Буонарроти, т. I стр. 297
3) Буонарроти, т. II стр. 310

Tööproduktide võrdse ja õiglase jagamise järele valvavad vastavad agendid. „Iga kommunist on alamas ametnikud kelle kohustuseks on tööstuse ja põllumajanduse produktide jaotamine vahemiskiku kommunni liikmete vahel nende elunõuete järele.“ [1] Juhul aga kui ühiskonnale annab tarbijaskonna on suur siis laiendatakse vastus kaudi transpordi kaudu. Ka transpordi normaalse töötamise järele valvavad eriametnikud. Selle kohta öeldakse: „Iga kommunist on ametnikud kelle kohustuseks on kommunni varanduse transportimise juhtimine ühest kommunist teise. Iga kommunn vastutatakse nõllaldase hulga eest maismaa ja ka veetee transpordi vahenditega.“ [2] Järelduse normaalse juures vastutatakse nõõ-ni nõudmise võrdselt nõigi aspektiga. Transpordi vahendamisel regulatsioone jagamise eest, et ühtki vabariigi osa ei jääks teatud ajast ilma. Kui aga juhtub, et vabariigi sisse ei leidu nõlaldaselt nõõi kaubiseid kaupu, siis

---

1) Будмарпотти, т. II стр. 314

2) Samas, стр. 318

organiseerimise välismaakaubanduse teiste riikidega. Majanduslikus dekreedi projekti põhjendi kaubanduse kohta nõukogude võimu tähtsat artiklil räägib: „Kaubanduse monopol peab rahvuslikule ekonoomikale tekkivad pudukuud asjad põllumajanduse ja väikese tootmise ülejäägide vahetamise teel vastavalt võõraste vahendite ülejäägidele.“ 1) Vahetamisega vajaliku arvete laod asendatakse vabariigi piiride äärde. Nagu näeme ülaltoodust, kaubanduse kahepoolsete riigi on ette nähtud naturaalsel alusel. Kuna [illegible] lõpetatakse, tema alusaluse pole enam mingit vajadust. Kaubanduslise suhete loomisega astutakse läbirääkimistesse teiste riikidega. „Kõrgem administratsioon peab läbirääkimisi välismaalastega oma agentide abil; tema korraldusele järele ülejäägid, mida ta saab vahetada, nagutaase aitadesse; sealsamas ta saab välismaalastelt vajalikke kaupa.“ 2)

Kahepoolne kokkuleppe valitsemine

---

1) Työnappoma, m. II cmp. 317
2) samas, cmp. 318

tasuub kõrgema riigivõimu poolt antud seaduste järel. Kubernia pagatase piirkonnaderas ja „igas piirkonnas on vahepealne administratiivne valitsus, millele alluvad departemangude valitsused.“ [1] Nii piirkonna kui ka departemangude administratiiv-valitsused reguleerivad ainu töö nii, et on alati tagada igas piirkonnas esinevate puudustest ning ülejäägidest. Riigi-gume korraldus nõuab valitsemised on vajalik, sest kõrgem administratsioon muretseb selle eest, et ülejäägid nii on kubernigs olemas koolinalt säilitatavus maksuaastate puhuks.“ [2]

Seoses majanduslike mõõtmistega tuleb märkida ka kahanevate arvamust ühiskonna väike, kus suhtes. Nende arvates suured linnad nõuavad linn varra puhas peavad nõudma. Kogu kubernigi elanikkond elab mõõdes kõrgemas majades. „Ei ole enam pealinna, ega ka suuri linna, mida päva-päevalt naitub mõõdaga, mis on

---

1) Труды комиссии, т. II стр. 315

2) samas, стр. 317

ehitatud palju vaesemaid talusse jaotus ja rohkem mugavamatele vahaoestele ..."[1] Ellis puutub vaadatuse olemusse siis siin teoses Bahenf äärmust lihtsust. On vajalik, et „... uhked lossid annavad koha teistele jaotus teadsamatele, mugavatele ja puhastele elamutele, mis on asetatud peene simmetria järele, võõnustavad silmi ja mindlustavad tähiskondlikku korda."[2] Uhked hooned ehitatuse eemalt tähiskondlike asutuste jaotus. Endistest lossidest ehitavad tähiskondlikud hooned oma lihtsuse kui ka muusti mingavõitluntumi toreduse poolest, mis neid veel rohkem esile tõstab. Ellis puutub vaadatuse riietusse, siis see peab olema viisugune, et naeg ei tunneks teise suhtes ülevalemut. Soovitatakse vaadata igaühel oma ei vormi vastavalt ametile, vanadusele ning soole. Kõige parem kui pruntsuse rahvas aietaks oma rahvusrõivastesse. Endistel orjastel, kes pole sellest kaotuse ning lõhkusega

---

1) Буонарроти, т. I стр. 306-307
2) samas, стр. 309

hanjumud, tulek ama käitumist ja nendest
muuta vastavalt ühiskonnale. Näeme, et
bolševistide õpetus sisaldas agraarset, põhi-
dalt võrdsustava kommunismi põhimõtteid.
Agraarne oli neile õpetus sellepärast, et
idealsest ühiskonnast pidasid nõukogu, kuna
suur hulk talurel hoopis naotada.
Seltsimees Stalin iseloomustades seda üldi-
se võrdsuse põhimõtet ütleb, „... et võrdsus-
tamine vajaduste ja rahulolu heaolu alal
on reaktsioonuline väikekodanlik nõudmus,
mis nõlbab mingisugusele ürgaegsele as-
keetide usulahule, mitte aga sotsialist-
likule, marxistlikult organiseeritud ühis-
konnale, sest ei saa nõuda, et kõigil mi-
nestel oleks ühesugused vajadused ja
ühesugune maitse, et kõik rumesed ana
rahulolu elus elamist ühe nuustri järgi."[1]
Muidugi ei võtnud bolševistid mõista kom-
munistlikke põhimõtteid sel ajal veel mar-
xistlikult tõsiselt, ei teadnud, millisel
määral on vaimalik ühelõe võrdsuse põ-
himõtet rakendada, sest nende kommunist-
lik ühiskond oli utoopia, mille elluviimine

---

[1] J. Stalin, Leninismi küsimusi, lk. 415

XVIII sajandi Prantsusmaal raalsed poliud veel võimalik. „Võrdsuse all ei mõista marksism mitte võrdsustamist isiklike vajaduste ja heaolu alal, vaid klasside kaotamist, s.o. a) nõigi lääšlajate võrdset vabastamist ekspluateerimisest, kui kapitalistid on muutud ja ekspropieeritud, b) nõigi suhtes võrdset suhtumise kaotamist loodusvahendite põhjast seda, kui need on üle antud nõigu ühiskonna valdusse, c) nõigi jaoks võrdset võimalust teha lääšlada oma võimete järgi ja nõigi lääšlajate jaoks võrdset õigust saada selle eest oma töö järgi (sotsialismi ühiskond), d) nõigi võrdset võimalust lääšlada oma võimete järgi ja nõigi lääšlajate võrdset õigust saada selle eest oma vajaduste järgi (kommunismi ühiskond). Seejuures lähtub marksism sellest, et võimete maitse ja vajadused ei ole ega saa olla ühesugused ning võrdsed kvalitatiivist või kvantitatiivist ei sotsialismi ajajärgul ega kommunismiajajärgul."[1] Nii näeme, et võrdsuse mõiste marksismiklassikud seostasid vaadatuna omab

---

1) J. Stalin, Leninismi küsimusi, lk. 416

koopa teise lähenduse. Babuvistide avates ideaalses ühiskonnas pelid võrdsed olema nagu inimeste maitsed, vajadused ja tema ümbritsev elu, mis aga ainagi võrdne ei saa olla. Sellest seisukohalt vaadatuna nende õpetus ei realiseerunud.

Edasi vaatleme mõnda ali ette mõeldud babuvistide ideaalses ühiskonnas töösse vaba aja veetmine. Babuvistide avatud vaba aja veetmine toimub vaheldumisi ühelt tegevalt mõnele muule, nagu spordiga tegeledes või õppides, mitte aga endale mõtet varanduste kogumiseks. Töö „võrdsete vabaduste" paradiisse vajalikuna ja mitte-vajalikuna. Igasugune füüsiline töö põllumajanduses ja töötlustes on vajalik, seda tehnise seadusega ettenähtud norras. Mittevajalikku töö alla kuuluvad nõia muud funktsioonid, mis täideteise vahetumise poolt vaba tahtlikumis nende endi vaba valiku alusel. Taoliste funktsioonide alla kuuluvad tegevused spordi, ümalatemistuse, poliitilise tegevuse, õpetamise, sõjaväeteenistuse ja muusikaga alal. Ühesõnaga need on

tegemised, mis tegelevad püsivõre arenemise, vaimse mitmesuse ja noorsoo kasvatamisega.[1] Kuid ühiskonnas on veel mitmesugust liiki tegevust, mida tegema mitmetasse vääri nõudmine „... — need on töö-tegevused, mille lõpmatu valitsus ja tema naine."[2] Sõjavägine word määratase kahemõistide poole mõtlemine ning sõjaväeteenistus algab juba ühiskondlikest kasvatusmaapõhjest. Selle põhjal mitmekesi kapsed tegemised ja arenemad kasvatuse nõrk õpetama sõpradest õpetust. Noormehi valmistatuse juba varamult otse distsipliinis, ühiskondlikus elus, et neis kasvaks armastus oma kodumaa vastu.[3] Sõjaväevalmistuslõunad noormehi paigutatuse sõjaväelõtsese laagritesse vabariigi piirides, millega ühtlasi mõõdetatuse ka piirde naise. Sõpalise elemust määrab mõõdetus terve sõpalise teenistuse korra. Demokratlis on öeldud, et „iga prantslane on tegelikus väeteenistuses 20. mõõ 25. aastani. ... Iga sõjaväe õppuses allmad võtavad osa oma

---

1) Työnappoin, m. I стр. 313
2) samas, стр. 316
3) samas, стр. 324

ülemuse määramisest, vaba perioodilisest vahetamisest. Sõjavägedel lühidistants valitud komandörid. Vabatahtlik organisatsioon igapäevase sõjaväelise ratsionaalsuse välpaandumise igale, kes ühineb armee koosseisu; ... Sõjaväeline ratsionaalsus on samasugune nagu rahus, kes tegelevad vabatahtlike ametitega."[1] Armees samuti nagu ühiskonnaliikmes elus tegeletakse töö, õppimise ja puhkusega. Sõja puhul astuvad sõtta kõik terved vabatahtlikud kuni 40 eluaastani. Armee puhul sel puhul ümberkorraldamise valiva poole. Kahe ajal valmistamise vabatahtlike ette, et nad oleksid sõjaliselt tugevad. Ettevalmistus seisab peamiselt füüsilise, õpetuslikus ning moraalses mõttes. Füüsilise tegevuse jaoks organiseeritakse igasuguseid sportlikke mänge ja võistlusi. Sõja puhkus ühiskond on mõeldud igasuguste puuduste vastu lagavaradega. Relvi mitteregulaarsel vabatahtlikul tuleb armee vahem lõõdada, sest mängusel vastasel lisatakse lõõdaega, kunde tund või pool.

---

1) Буонапарте, т. I стр. 405

alati ei pürdu ettemägematud juhused ainult sõjaliste riistamisstega, on ka täiesti juhuslikud juhuseid mida alati ei tea ja millest peavad alama vastud tagajärjed. Need võivad olla looduslikud õnnetused, näiteks üleujutused, põud, vale, väljaraldus jne. Mitmuselt normal vabariigis, mis on organiseeritud õiglase alusel jagatanse hüvesid ja raskusi mõlemaid võrdsel määral.[1] Iseäi mitmuselle juhuslikele oli mõeldud kahemõtteline vabariigi iseloomustuse teooria. Võrdsus — see põhimõte käib terves ühiskonnaelus standardi igal alal ja igal ajal.

Sõja olukorras on veelgi rohkem ilmsed ebavõrdsused. Sõdur on kohustatud ülle andma oma elu sõjaväe ühiskonnaelu hulka, tema ainukene ülesanne on osaleda lahingutegevuses.

Ohvitser ema vabariigi vastu ühinedavad kahemõtteid ohvitseriga teevale suhtumisele.[2] Nad teevad, et prantsuse rahvas tunneb end oma ühiskonna liikmena ja oleks oma tegevusega

---

1) Бухарин, т. I стр. 330
2) Samas, стр. 337

eesmärk nagu maakleile. Ta tsenseerib kõigi vahaste austust õiglusele, mida loodus on riikidele reinestlik. Babuvistid arvestasid siin nagu teised ei-kõijaadki, et hea eesmärk peab ka teised vahad järele tulema. Neile aitab tundmata ajalugu aimugu põhjendada, mundes hea eesmärk õõnsa.

Suurt tähelepanu pööratakse võrdsete vabaduste" nasvatusele. Vabaduse õun ja almasadu sõltub temas elavast nõudmisest ning sellest, mõlgas ja mõnguslo vaimus nad on nasvatatud. Eesmärk on, nasvatada ühiskonnale nõudmine, nes armastavad üle kõige ama vabadust ja võrdsust. Lühidalt öeldes „... nasvatus peab olema vabaduslik, ühiskondlik, võrdne."[1] Vabaduslik sellest mõtte, et nõudmised armastavad ama vabadusi. Ühiskondlik nasvatus peab tsendama nõudmisele, et ühine õun on ühiskonna hüvanõu, et ühiskonna õnnelik olemasolu sõltub ka iga tema üksikliikme õnne. Võrdsuse printsiip nasvatuses,

---

1) Буонарроти, т. I стр. 374

tähendab kõige suuremat poliitilist võimsust. Noorsoo kasvatus toimub ühiskondlikes kasvatusmajades. Iga ringkonnas on ette nähtud oma kasvatusmaja, üks postile teine tüdrukutele. Kohad, millu asutatakse kasvatusmajad peavad olema eriti õhurikkad, ennal linnadest.[1] Kasvatusmajad varustatakse vastavate ruumidega nii õppimiseks kui ka sportlikuks tegevuseks. Eriti võhm pannakse siin nekaitsele aunguile, sest igal ühiskonna liikmel peab olema nekaline tugevus ozavus ja armeemi nõus, südame heaolus ning armeemi mõistus.[2] Kasvatusmajadesse siindumad lapsed ühtsa varases eas. Poiste ja tüdarlaste kasvatus toimub eraldi, ainsa mõlemal poolel on ühiskonnas täita erinevad ülesanded. Mees tegeleb riigiga nõukogudega ning teiste rasmematerjalidega, naine koorm poolest puhas nõrgem naine tuleb võimu rasked töödega. Tähtsam ülesanne naistel on tugeva järelpõlve eest hoolitsemine. Näib, et siin Saksa ei saaneda täielikult

---

1) Буонапарти, т. I стр. 377
2) samas, стр. 378

võrdluse põhimõtet, eraldades naise mehest mi mitte võimelise soovitama nõiri ülesanded.

Tüdarlaste nasvatuses on Lähtis, et nad nasvasid tugevatess ja terveteks, mis eeldab na riigile terveid ning tugevate kodanunnde nasvamist. Tenne ja tugev on nelja aruli seoses liikumise ja töega. Töö võrgendab tüdarlaste tervelist nahelemust tonetsenda ja puunutseda. Tüdarlapsed peavad olema neitsilinad, sest neitsilikus hoiab terwust ning naunistab armastust. Nad peavad nõigest südamest armastama ama nasnaad, sest Lähtis on, et nad seda armastust sizendavad meestesse.[1]

Noormehed siinduvad nasvatusmajadest vabariigi piiridele sõjaväeteenistusse. Nednad seal ettenähtud aja, pöörduvad tagasi. Kodanunnõigused antakse neile teatud aja pärast mi nad on anandanud puha nõlunuse asjade otsustamisel.

Kasvatustöö juhib nõrgem ametnikkonnad,

---

1) Бухгаппомы, т. I стр. 385

mis koosneb vanemate ja asendajatest vabariigi, neile allutud tiised asutused haridusalal.[1]

Kasvatuse teostamisel vaadeldavatel aastatel, st esialgu raskus seisab ainult selles, et mõningad perekonnad asutavad laste saatmisel ühiskondlikesse kasvatusmajadesse vastupanu ja esialgu puudused ka head juhtivad kaadrid kasvatusalal töötamises. Esimesest raskusest ületsaamiseks bolševistid arvestasid rahvaste varasemast kehtiva korra suhtes. Esialgsed üritused, mis läbi viidi selle rahva alateadvuse mõjutamiseks, viisid rahva kindlale positsioonile uute ühiskonnasuhete suhtes ning ei taandu ka lapsi vanemate kasvatusmajadesse. Kaadrite puudusest ületsaamiseks, kasvatusmajade juhatajatele pidasse seminare, mis neid õpetasse kasvatustööd juhtima nii, et rahvas vaatsi alles vendumud ise süsteemi paremuses.[2]

Hariduse suhtes on tavilda, et nga

---

1) Бухарцев, ст. I стр. 376

2) samas, стр. 406-407

praktikane oskus väärtuda, lugeda ja mõtelda oma emakeeles, oskus emast lähtudes ja selgelt väljenduda, et igaüks tunnetaks oma rahvuskaa seadusi ning ajalugu. Teadmised peab omandama selleks, et nad ärataksid armastust võrdsuse, õiglusele, vabadusele ja isamaale.[1]

Vabariigis kehtestatakse ka õpikuvabadus. Õpikuid võib anda vabariigi kasutusse raamatuid, mis pole eksitud põhikoolide valitsuse määratud ja võrdsuse põhimõtete vastu. Et riigivalitsus võiks arendada, alla valitsuse kontrolliks, et ei tekiks asjatuid vaidlusi millised raamatud peaksid olema, õpikuvabaduse kasutamisel peab olema pidama järgmisi võimalusi:

1) „Kuigi ei või välja jätta raamatuid, mis oleks otseses vastuolus põhikoolide valitsuse määratud ja võrdsuse põhimõtetega.
2) Igasugune riigivalitsuse ettekirjutus riigivormi ja valitsemise kohta peab olema õpikutud ja kõikidele saadetud käimasolevate raamatukogudesse kooskõlas võimudega, mis

---

1) Программы, т. I стр. 382

tõestab valva suveräänituti või teatud kul-
ga vastavust võimdel nes üle 30-ne aas-
ta vanad.
3) Kuhu taase ümskäia millese teose aval-
damine, mis vanab nn. palpastavad te-
hoomu.
4) Ümskõra millise teos trükitaase aimul
sel juhul nii valva tahte
arvavad, et tema trükkimine tarb vaba-
riigile kasu."[1] Näeme, et bahunistid os-
avad arvestada argumendse tähtsust
valva vastavatamisel õiguse, ja ülalse
võrdsuse vaimus.

Bahunistide vabariigi ummataase na
tadus ja ainste, sest teadused „... õpe-
tavad rahvast rahvast tundma; vad
horavad rahvast religioossest pimatusest,
teritavad teda despotismi suhtes, tevad
mõtlevaks tema vaba aja, ja tõstavad
ta hinge nõige võrgemate vaatusteni."[2]

Bahunistide eesalgne arvamus oli, et ra-
hvast ei saa piihendamud ega teadusel,
emaldavad ühiskonnast, muutuvad an-
alvuse, ja võivad sel vanhel riigile vah-

---

1) Документы, т. I стр. 388
2) samas, стр. 389

julgust alla. Kust on teada, et peaaegu igasuguse kahjuliku tegevuse põhjuseks tunnistamas on nakkuses ja võib arvata, et valguse bakteritega saab ka see pahe. Ülekirjutatud käsikirjas bakterite progressiivset suhtumust teadustesse, mis näitab, et nad kahendasid elu tunnuseks ja elementaarseadusi teadusliikuvust, allus vaba religioossest fanatismist. Teiselt poolt aga usukäsitluse kahendamisel riialaste mõttes, bakteritelt palutud õnnistelt. Suurem osa bakteritelast, nende hulgas ka Bakup?; kahjuks võitlusvaenlane Buonaroti, alles arvamusel, et neid ümberkorraldused vabariigis peavad ainult religioossest sanktsioonist. Kurja „võrdsete vabariigis" ei pidanud alluma religioossest multust, usu poolt siiski säilitama.[1] Sellise usu poolehoidjad bakterid arvasid, et usuküsimus kõrgemasse olevusse, kes pidi muutuse saatust ning mõtted, kes annab väärtuse taju päraast surma mehelle, kes on alund ainult elus kuuluvad kodumaale ning ruumimaale,

---

1) Буонарроти, т. I стр. 344

tugevdab suuresti rahva moraali. Osa
bahuviste aga, ulleat silmapaistvam ali
marechal, asus päielmult ateistliku sei-
sukohal. Usu poolehoidjad kindlasti ei-
sid selles küsimuses Rousseau ja Robes-
pierre'i õpetuse mõju all. Peab mani-
mma, et vaatamata bahuvistide prog-
ressiivsele suhtumisele teadustesse, mm-
de teoria usu säilitamisest vabariigis o-
päieluit reaktsioonuline, sest usulised
ettekujutused on teaduse vastu, s.t. re-
ligioon on üldse midagi
vastandlikku teadusele. Bahuvistid ei
mõistnud religiooni reaktsioonilist klass-
iselooma. Religiooni nii moonutatud ja
fantastiline peegeldus ümiteste pearaha
mude üle valitsevast koordushrust
ja ühiskondlikust õudusest, on alati
olnud valitsejate sõhmuste vahen-
dina valitseva klassi käes. Bahuvistide
reaktsioonilisus usu küsimuses väljendub
selles, et nad ei tahtnud inimesi vabas-
tada usulisest ettekujutusest, arvates, et
usu abil on neegem inimesi hõlmata
ma ühiskonnaga. Päralmult bahuvistid

kavatsesid samuti kasutada usku teatud
surveabinõuna valitsuse suhtes. Nad ei arvanud teisalt, et ei tohi olla mingisuguseid valitsevaid usku või vaateid. Kõik usud ja vaated peavad alluma seadusele ees võrdsed. Mitmesuguste vaadete vastuolule võivad aidata ühalpidamist need, kes uuendavad vende usku, aga nägemusmaailmast ei pea loobuma ühtsuse usku, ei pea ühalpidamist andma ühelegi vastuolule. Tundmata ühtsuse aeguga põhjaosa baptiste ei suutnud selgitada ka religioosse teadvuse ja aeguse. Nad ei teadnud, et religioossed usunnused on määdus vältes, uuda tingib ühiskondliku aeguse taseme, lõppkokkuvõttes aga materiaalse tootmise areng. Ühes maailmaeksplanatsioonilise, vaatluse ja viletsusele rajatud ühiskonna vaadetega vaab vajadus luua paganastiidi vastukaja realpoolsest maailmast. Baptistid tahtsid vastada küll eksplanatsioonide ühtsusega vastu aga usku, mispärast vende ühiskonna teooria esineb

---

arengule vastuvõäkivad seisukohti. See puudutas religioosse ülestamise ei ole kehtiv ainult, sest „... usund on ainult niikaua kord on ümbritsevad, s.t. valitsev praktiline määral määravad argipäevased päritud suhtlusmaterjali, sest nõigi religioosse peegeldusteta alaste on kapitalismi suhtes konservatiivne, ütleb. Kuid selle materjaliga toimuvad muutused tulenevad klassivahekordadest, päritud need muutuse teostavate inimeste majandushuvest vahekordadest."[1] Seega ühiskonna areng paljud jõudsid veel mitmangelt, et nimetatud allasid võimud vabaneda oma mõju alt. Bahuutid uurijate religioosse eraelu ühiskonna üldisest arengust ja ei määranud täiesti tema vaatlusaluse alluvust. Ei mõõtes uuritavas bahuutide õpetuse piiratust, nimetas XVIII sajandi Prantsusmaal olid levinud täiesti ateistlikud teooriad juba enne Prantsuse revolutsiooni; üldiselt bahuutide õpetus eraldusest ühiskonnast oli ideaalne, millel puudus reaalne alus. Oma sotsialistlikke ideaale

---

1) Fr. Engels, Ludwig Feuerbach ja klassikalise saksa filosoofia lõpp, lk. 52

põhjendatud vaid puhtdevalvatsiooni mõistmata ühismaa materiaalse ehk tõugrunste esmapärgulist tähtsust ajalooloses arengus.

IV Gracchus Babeufi ja babuvistide võitlustaktika.

Nagu juba mägrue kujunesid Gr. Babeufi ja babuvistide vaated tulevasele kommunistlikule ühiskonnale suurel määral just revolutsioonieelsete utopistlike kommunistide mõjul. Küsimuseks, kuidas jõuda maritud ühiskonda, ennes aga Babeuf ja babuvistid põhjalikult revolutsioonieelsest kommunismist. Viimased võhtasid üldiselt, et seltse režiim vajaneb harimatusel, ainsaamise puudusel. Jäetakse kandluse taset on peamiseks takistuseks inimkonna kommunistlikku ühiskonda jõudmisteks. Babeuf ja babuvistid, nes aga üle elavad ja naasa teised valvamaasilde kiiglasklikku võitluse ferdaalsete klassi-ide vastu, nelle silma all aga arenemud terased alasside vaenupõrad, ei saanud jääda samale seisukohale. Nemad tõstsid enle revolutsioonilise põhimõtte teostamise vajaduse kommunistlikku ühis-

kauna ennel. Lähtudes mõttest, et Prantsuse vedaulka revolutsioon on viinane paas vkaste ja vahetust vältimatust, aldi nad arvamusel, et see ei jõudnud siiski vajalikule ulatusele, ei vundlustanud vaeste võitu. Võim läks ainult ühe ringkonna käest teise kätte, vesi aga vaeste suhtes samasuguse türanni nii ellinegi. Revolutsioon on vaja jadvata nii vahetuse lõpetamiseks võidumi. Seepärast aga g. Babeuf'i ja babuvistide nõudmist ühiskonna ülesehitamisest ühtsuse alusele, nad ei näinud proletariaati nii ei ühiskondlikum klassi ja ei mõistnud tema ajaloolist lähtekohta. Nad püüdsid teostada revolutsioonilist päästet valvahulkade kuuvdes, lootsid, et valvas need on toetab, nispärast valvas all mõistsid plebeiest massi. On tähtis märkimisväärne, et ülestõusu ettevalmistamisel nad läksid üle vandeseltsilisele taktikale.

Täiesti uudse nähtusena löötsid Babeuf ja babuvistid üles ülemineku perioodi võimu organiseerimise nõudmise. ~~Riigipöörde~~

Riigipöörde järel bolševikid nägid ette ajutise revolutsioonilise võimu tekkimise.[1] Kuid nad olid otsustavalt selle vastu, et see võim valitaks rahva poolt. Austusest rahva suveräänitee vastu pidid algusest muret tundma kõige rohkem selle üle, et võim satuks tarnade ja sõdalaste revolutsionääride kätte. Sellel kaalumisel bolševikid lasklesid maadeluurda pärast pööret „Rahvusvaenu", mille alla välja mululaamud ülestõusmud Pariisi rahvas. Selle „Rahvusvaenu" liikmete nõudidaadel, üks igas departemangust, pidi esitama ja asutama Revolutsioonilise Komitee. Siiski bolševikid otsustasid ühinitada sõdemed rühma tarnade ja sõjameestega, Kaverendi liikmetega, kes pidid end ennast kompromiteerima rahva reetmise tõttu.[2] See, mida bolševikid nägid ette ajutise revolutsioonilise võimuna, oli revolutsioonilise diktatuur, aga selle juures mitte proletariaadi diktatuur-vaid töölaste diktatuur.

Bolševikide poliitiliste ideede mõtt-

---

1) Бубнов, т. I стр. 234-235
2) samas, стр. 250

misest ülemineku perioodist, on Lahtis nende poolt koostatud valitsemise demokraatliku projekti vastandamisele[11]. Selle demokraatliku esinemise artikkel väärtustab, et [illegible] nende inimesi, kes ei tee midagi vastuolus, ei või vastutada mitte minigrupiseks poliitiliseks õiguseks; nad on välismaalased nellele vabariigi osutab mõlemalaadset. [illegible] Edasi järgmine artikkel selgitab mõtte ei ole vastuolu. „Mitte midagi ei tee vastuolus inimesed, kes ei täida kasutamise õiguga.“ [illegible] Kolmas artikkel selgitab isamaale vastuolus töö tähendust. „Seadus vaatab vastuolus töönä: põllumajandustöö, karjakasvatust, metsandust, laevandust, mäetöö- ja käsitööd, veeärakandmist, transporti, sõjaväeteenistust, õpetaja töö ja teadustöö tegevust.“ [illegible] Õpetamine ja teadustöö tegevus tunnistatakse vastuolus sel põhjusel, et selliga tegelevad inimesed esitavad tõendi oma ametisobivuse kohta. Nagu järeldub ülaltoodud artiklitest, kahtlustide vabariik on töötajate vabariik, kuspuures põhitähtsus töö tegemine osutub

---

11 Программа, т. II стр. 303–306

vahtlemata alates kodanikuõiguste seadusest.

Nagu juba teame babuvistide varas ei revolutsionäride pöörde pärale anda nõnest ja reaalset abi sellele rahvaliikle nõudes nõgi endale tuge. Tõeks peab revolutsionääre võidu kindlustamiseks babuvistide arvates, et vaja läie tervenisega välja astuda revolutsiooni vaenlaste vastu, nende vastupanu mahasurumiseks. „Ülestõusu Aut" nõudmeks punkti öeldakse: „ Ei mõlemad Õigused ei ole Direktoorium, nes on rahva võimu usaldatud, kuulmad lahelisadatusele. Kõik nende kasseisu kuulmad liikmed antakse viivitamata rahva kohtu nõtte." 1) Ja Rahvakohtu määruse projekti esimeses artiklis võimutatakse: „ Ei mõlema Õigusega ei ole Täidesaatva Direktoorium liikmete usaldatakse tegevus ja tiitamia on ülemaailmas. Seadus (siin mõeldakse 1793. a. Õigusteadlaratsiooni 27. artiklit) kaitseb vaba suveräänsuse usaldatud isikuga." 2) Babuvistid eeldavad

---

1) Буонарроти т. I стр. 256-257

2) samas, стр. 289

ka eilse kahtlaste isikute kategooria - siia arvatakse nõia mittetöötavad ülalkoma elemendid.

Edasi kavatsevad bahmistid vaguvaremaamlettme ülalkoma raamides moodustada eriline kommunistliku aegkoma - suure rahvusliku kommunni. Sellesse kommunni, vagu juba ellumas peatükis nimetatud, võivad astuda nõia, kes seavad töötada ülustel kommunistlikel põhimõtetel ja kasutada ühiselt ka oma töö vilja. Mõiis peli ülalkoma hzemmes tähtsama mis vagu-vaud, mis vastvades ja aremedes haaran endasse algamööda ka väljaspool teda olva rahvuslu osa. Esialgu rahvuslu kommunn koosneb isikutest kes suma rahatahtlikuks astuvad. Bahmistid arvestavad, et kommunni meelsasti astub vaene, kes väle vastab koolmudes oma vanadusest. Edaspidises kommunni laiendamises näihti ette juba terve rida vandseid sundvahendeid. Nimelt ali seadusega arvatakse määratud tähtpäevad millal väljaspool kommunni elavad ülalkoma liikmed peavad muutuma kommunni liikmeks.

kõik mõõdukad, nes pole siis astunud lähtepõhimõtte astumud nõukogude liikmeks, avaldasse võõrmaalaste hulka ning nad kaotavad poliitilised õigused. Jagamine nõukogudemõõdukate ja võõrmaalastega omas kohustuste suhtes ei ole mõistetav. Kõik võõrmaalased, nagu juba öeldud, kohustatud mõistma oma vastu: „Võõrmaalased on nõukogude administratsiooni pideva järelvalve all, nes neil võib võõra saata nende elukohast ning saata nad paranduslikule tööle asemele.“[1] Seega on võõrmaalastele sulgetud kõik asutuste ja nõukogude uksed, mis otsustavad maa poliitilise elu küsimusi. Nende ennaldamisest osavõtust nõukogudest ennistatakse kõigi endised vanglastuspaigad. Sel ajal kui nõukogudel võimustatakse nõukogudega, võõrmaalased ei või nõukogudes osaleda suurt ähvardusel. Nagu näeme võõrmaalaste hulka arvamine tähendab kõigist poliitilistest õigustest ilma jäämist, muidugi nõukogude elu on igati võimaldatud. Juba kartes võõrmaalaste hul-

---

1) Бухаринъ, т. II стр. 304

ka laugemate võimalusest peaks bolševistide avatus mõtteid loodetud kommunismi kasvamisele. Peale selle käia välispoolt kommunismi asuvad ühiskonna liikmed peavad mahuma nõuget naturaalset massi nõudele. Suure rahvusliku kommunismi alguseks lõhtu, eraomanimud valvult jõuavad püsida, sest nad ei lase luua lõhki, nes nende juurde lõhe lähevad selle asemel, et astuda kommunismi. Lõppude-lõpuks on ka eraomanimud niimoodi sunnitud kommunismi astuma. Järgnema sugupõlve kommunismi astumine on vältimatu juba seepärast, et eraturute summaga langeb nende varandus kommunismile. Pärandamisõigust bolševistide nigh ei ole!1) Näeme, et lõielda ülemmees nende ühiskonda naasnes me, järgnema sugupõlvetemmisega, nes on nasvatatud juba algusest peale õiglase ja võrdsuse põhimõtte alusel.

Babeuf ja bolševistid mitte ainult ei lõdanud välja kommunistlikku ühiskonna ülesehitamise põhimõtteid, vaid asusid tegeli-

---

1) Буонарроти, т. I стр. 308

sult ettepaneku ära lõige esimest osa sellel alal - mainida poliitilise väimu ümberkujundamist. Viimase eesmärgi saavutamiseks hakkasid organiseerima vandeliidu valitsuse vastu, millele pöörangugi järgnevalt tähelepanu.

Aktiivse välipaastumise järast watsiooniline terrorism valitsuse vastu veebr. 1795 a. Babeuf arreteeriti. Sel ajal hakkasi vanglas välja mujunema tuline salaühingu põhituum. Arreteeritute sagedased ümberpaigutamised eest vanglast teise andsid neile võimaluse pareemini tutvuda üksteisega ning luua lähemaid sidemeid. Saamud amnestia 1795. a. sügisel, vabastatud patriootidel jäid edasi ühenduhelde ühtlemisse. Nad kogunesid alguses kohvikutesse, pariisidesse, väljaanile, arutledes pikalt Prantsusmaal valitsevast olukorrast. Varsti tekkis üles mõtteküsimus, kuidas edasi tegutseda nüüd organiseerituld või mitte? Et lahendada seda mõtteküsimust Babeuf ja tema lähemad kaaslased Darthe, Buonarroti ja Fontenelle püüdsid luua juhtivat tuumikut, mille

ümber võisid koondunda patrioodid, et ühismeelelt tegutsedes ülesse ässmäng; hääs[1]
Jubtivad keskust ei vaja luua sellest, et ühendada näiu neid patrioote, nes jäävundlalt vangematu püsivusega parem võitlesid rahva õiguste eest varem, jäänates seda ka nüüd. Nii kaugasti nujumena vandenõu arga. uzatsioon.

Esimesel koosolemul, mis toimus Bouin?; vastavs ja millest osa võtsid Darthe, Germain, Buonarroti, Fontenelle, Bertrand, Chapelle, Lacombe, Bouin, Lombard, ne, kaaluti küsimust, kas asutada mitu eriühingut Pariisi eripiirkondades või ainult üks. Pärast vaidlusi see küsimus otsustati edasi lükata järgmisele, avamaale koosolemule.[2] Järgmisel koosolemul Geneviève?; pandi Pariisi otsustati asutada üks üheng. kommunäikoohaus nujumes Geneviève?; nimeks Pariisi Pantheon?; lähtudal, mis peärast üheng sarg; nimetuse Pantheon alusti Geneviève?; nõostri ammuides toimusid üheingu istungid, mis pannes alguses üheingu peamiseks ülesandeks ei organisatsioonilaste

---

1) Буонарроти, т. I стр. 137 – 139
2) samas, стр. 140 – 143

küsimuste lahendamine. Varsti aga Pantheon klubi komitee läks läbirääkimisi valitsusega. Babeuf oma ajalehes „le Tribun du peuple" (Rahvatribüün) palgastas avalikult ning ägedalt ministrite ja valitsejate tegevust ning ahnust. Direktooriumi valitsus kaevas klubi tegevuse põhjast juba vabastust tundma. Arvates, et Babeuf on suurimaks valitsusevastase tegevuse ühendajaks tuli politseiprefekt 6. detsembril 1795. a. arreteerima Babeuf'i tema kodus. Babeuf'il õnnestus põgeneda ning leida ajutist varjupaika ühes vanas ühiskodus.[1] Oma pulgeolemise ajal lõpetas Direktooriumi valitsus otsustas teha lõpu Pantheon klubiga. 8. vandoosil 1796. a. (27. veebr.) otsustas valitsus klubi laiali saata. Otsuse viis ellu kindral Bonaparte.[2] Seega ei Pantheon klubi tegevus lõpetatud. Ühiskonnaelu ei võimaldanud see võrdsuse põhimõtte eest võitlejate energiat. Otsustati alustada uue põrandaaluse ülestõusu organisatsiooni loomisele.

---

1) Dommanget, lk. 33
2) Tchernoff, lk. 167

Müüd algas vandeseltslaste tegemise teine, lähtsam ajajärk. Pandi alus organiseeritud vandeseltsilisele tegemisele, mis valmistab ette ülestõusu. Babeuf'i initsiatiivil, nõukogu, oma ridade õigluses näiga veendunumaid võitlejaid, otsustas luua salajase ülestõusu peastaabi direktooriumi, kes valmistaks ette rahvast ülestõusuks.

Germinaali (aprilli) esimestel päevadel Babeuf, Antonelle, Maréchal ja Filippe le Rexellet organiseerisid ülestõusu peastaabi salajases Direktooriumis ja leadsid endale eesmärgiks ülimalselt pulitada vandeteõu tegemist valitsuse suveräänitee tagastamiseks.[1] Selle salajase organisatsiooni esimene ülesanne oli luua sidemed kõikide demokraatlike põhimõtete eest võitlejatega Prantsusmaal, et rakendada neid organiseeritud tegemiseks. Salajase Direktooriumi koosseisu kuulusid Antonelle, Babeuf, Bodson, Buonarroti, Darthe, Filippe le Rexellet ja Maréchal. Neede vahel ei olnud ühingulisi lahkhelisid politiliste vaadete suhtes. Kõik nad olid

---

1) Буонарроти, т. I стр. 188

arvamusel, et võrdsus löö's ja löödavate kasutamises on aruka sõbi, mida tuleb samuti soodustada kodanike hõõdolmus. Selle eesmärgi saavutamiseks valmistasid ette ülestõusu. Et oma löödi vorvaldada organisemitult, salajane Direktoorium pidas enda puhes vajalikst agenti, kes alid valitsetud palkima agitatsiooni löödi Pariisi vaheteistkümnes vajaanis. Neile rajaonlagentidele Direktoorium lisandas juurde veel spetsiaalsed sõjavägi agendid, keda ali vaatamata viis. Vastavalt põhikirjale Direktoorium juhtis kogu revolutsioonilise saladuse erandlikult näitude organisatsiooniliikmete jaotus.[1] Senga salajase Direktoorium nõupidamistest võtsid osa ainult tema liikmed, mitte mingi teine vandeseltslastest ei pääsenud sinna, ülesnäitamata mõlemat osa ta selles liikmuses ka ei etteandmud. Selle otsuse eesmärk oli hoida liikmete puhte saladuses. Nagu näeme vandeliidu organisatsioon loodi äärmise ettevaatlikkuse ja suurima saladuspidamise all. Omale poolehoidjate värbamisega

---

1) Чернов, стр. 168–169

Salajane Direktoorium organiseeris Pariisis suure arvu väiksi demonstratiivseid ühinguid, nn. üksikule alal teadmata. Neid ühinguid juhtisid demonstratsioonid, nende juhtisid omakorda valitud vanemist revolutsionäärset agenti. Ei mäleme, et võrdsete ühinguliikmete äärmiselt kaupiprivatiivsusega tsentraliseeritud ühinguliikmed ei teadnud üksteist, ega täitis ainult kohal oma ülesandeid, teadmata teisi. Agentidele andi salajase Direktoorium poolt instruktsioonid, mille järele nad pidid tegutsema. Seejuures valitses põhimõte, et iga agent reedab või lahkub kogemata välja saladused, ettevõte ei teadnud enne suurt sündmust ähvardab surm.[1] Sõjavägi agentidele ülesande oli jälgida sõjavägi meelsust, määrata ära vastavalt oma ettekandele sõjaväeosade ümberpaigutamised, nende koosseisud või mitte ülestõusu suhtes, kohtlasi lähele panema ka üksikud isikud, kes olevat võimelised olukorra revolutsionäärset ümbermurd. Üks sõjaväest

---

1) Dodaxxe, стр. 36

agentidest oli Grisel, kes nägi vaevatsetava revolutsioonis aimult häid võimalusi oma isiku esiletõstmiseks ning rahastamiseks. Teda ei ühendanud võrdsetega ülalsed eesmärgid veel ta ütsi nendega sidemest oma isiklikus kasu pärast. Tal õnnestusni võita poolehoid ja ta määrati ülema sõpradsese agentuuris. Sel ajaloolisel uuringu sõpradsese agentide tegevuse järele valvasid inspektorid Germain ja Dardhe.[1]

Propagandat vahva hesnel tehti igal võimalusel viisil. Sellens hasutati ajakirjanduse, afišše, brošüüre, revolutsioonilisi laule jne., mida allehiti üles rahvarinnale vahtadelle. Salajane Direktoorium nägunes igal õhtul Bahenji; piirdele, kuna varjupaiga, kus asetsesid peamised vandenõu dokumendid ja mis nad ka hiiti. Istungitel arutati järgmisi küsimusi: „ agentide ettekanded ja vastuste prospektid neile; proklamatsioonid, mis nimelised teisaldusele; ettepanekud ülestõusu korraldamiseks; seadusloomd korraldused

---

1) Dodanwee, lmp. 37

nii poolt järguma ilestõusuks; valitsuse asutused ja organisatsioonid."[1]

Kõik otsused, mis võeti vastu Salajase Direktooriumi poolt enamuse häältega registreeriti ja anuluse kinnitamiseks vandeseltslaste hulgas. Kuid käia need otsused ja proklamatsioonid alla ühe allkirjata. Baabeuf ei nõudnud arusaamatuste tõttu ühiskonnakorralduse küsimustes redaktorilt enne oma lõpparusaamise päevast poli päeva saladuses nõiga ees. Täpselt oma agentide tööle, Salajane Direktooriumi ei nõudnud nõigega, mis teiti Pariisis. „Ta saadab läpsed ettekanded erinevate ühiskonnakihtide meeleoludest. Arvamused, nõud, vaidlused – kõik antakse edasi agentidele kaudu. Päev päeva järel Salajane Direktooriumi saatjad opositsioonide meeleolude kasvu Pariisis. Päev päeva järel suurenevad võimalused revolutsiooni õnnestumise edukas."[2] Salajase Direktooriumi töö eesmärgid nõudsid selles, et osata ühe aegselt arendada valvsat ühiskondlikku propagandat ja salajast

---

1) Буонарроти, т. I стр. 206

2) Щеголев, стр. 170

juhtimist, mis on võimalda ärmuls ülestõusu
vormistse tegevusega konspiratiivses vor-
mis. Oli tarvis lahendada probleemid
seoses nõudmisõjaga, et ülestõusu päeval
vandeväelastel ei puuduks vajalikumad
relvad, et ei oleks mingeid ekstremiste ega
võimumehi, mis tavalisele elanikkonnale ülestõ-
su mõtteid. Teine ettevalmistus
suunati suremale, saada Pariisile, sest
praegu terve riigiaparaat asetses seal.
Võidu saavutamiseks oli vajalik tõmmata
võige enne Pariis revolutsioonide poolele,
pärast seda oleks juba mängu kaasa-
tõta võimu ka provintsides.[1] Mõlemale
oli kahemõtteline ülesõtõusu ette-
valmistuse kava. Kartes, et alaline sõja-
võgi, ilmsetes arvamusaatidest ohvitseridega,
ei ühine nii kergesti ülestõusuga, kahe-
mõtteid kavatsesid luua veel rahvaarmee.
Sel põhjusel kahemõtteid nõudsid andmed
ülemmõtteile armulise suunuse ja ühtlas-
ka nende sõjalise varustuse kohta. Edas-
navaldasid Pariisis mõtteid vabariikla-
ste poolt, kelle mõtteid kõrvu võimudelst

---

1) Domanicke, lmp. 42

Prantsusmaa osadest, muretsesid nende varustuse eest, et ülestõusu päeval alles nõia viidlustatud.[1] Prantside patriootidest nõige rohkem tähelepanu pöörati kaubastele. Nende hulgas oli viinapesd nes puha Robespierre'i päevil alla tehtud annale usaldusse. Bertrand'ile salajane Direktooriumi tagi ülesandeks ühendada liidulased ja juhtida neid ülestõusu organiseerimise varmus. Ei wäeme, et siiski ka prantsides teiti ära oma töö. Seda näitab ka fakt, et Pariisi jaoks mahtusmiti kõigi tuhat revolutsionääri revolutsioonilise ülestõusu nõuetele kõplema kõõgi andmiseks.[2]

Vahepeal oli valitsus majanduslike olukorra Pariisis muutnud üha kahvemaks. Salajane Direktooriumi nõigi selles võimalust endale veel rohkema poolehoiu võitmiseks. Turuteste nõudmised tähendasid platsidel, nende rahutus, nõia see mitsus ka valitsuse vastaste äreluse välja. Valitsuse agendid levitasid kuulutusi, et kaupmehed varjupitte rahva eest nagu teevad

---

1) Буонарроти, т. I стр. 218

2) Domanze, стр. 43

demonraadid ametlike rehtestamist riigi, ehk täisti õelduna laastada mesti maailma ning ise ühtaegselt sellega vabastuda võõrvõimust. Mõtlemgi ei saanud valitsus selle mõttekäiguga nimi katta õigel äreluse tekitamise põhjust. Valitsus oma seisukoha väljaselgitamiseks võttis 27. ja 28. Germinaalil (16 - 17. aprillil) vastu seadused, mis pidid rahva valmistust suurendama. „Vastavalt neile, nõuti valmistuse kodanikelt kogukohustuse võidi kohati ajutiselt mõnesuline vabastus; igasugused dispensioone ametialaste valitsusvormide ebaõnnestumise ja paremuse või vastutada surmaga..."[1]

Nii muutus alukorra parandamine legaalsel võimatuks, mida sellega võeti ära võimalus vabalt avaldada oma arvamust rahva korra suhtes. Need seadused suurendasid veel ainuvalda rahva vihka Vandeelitslaste välgendasid oma meelepaha puhul avalikult kõnelades, et on saabunud aeg kõigi pidada vandelust: elada vabaduna või surra.[2]

---

1) Буонапарти, т. I стр. 228
2) samas, стр. 229

Salajane Direktooriumi muidugi nägi ära olukorra mujumentsel, et jõudude vahekord muutus tema kasuks. Ta arvas aga, et välja astumiseks aeg pole siiski veel mõlbalt soodne. See oli tingitud ta enda mõtte valmisolekust. „Kahemõõme päevase töö järele ta ei jõudnud veel valitseda väärde teadete ja vahendite üle, mis on hädavajalikud edu jaoks."[1] Mõõd pidi ta tegema suure jõupingutuse selleks, et ära hoida ennetähtaegset väljaastumist. Näeme, et Salajane Direktooriumi poliitika veel minnoli selles, millal on nõige soodsam väljaaste moment. Kuid rahutus rahva seas oli suur ning valitsus nõudis peaaegu kõrgelt, et vandeväelaste tegevus võib neile saatuslikuks saada. Valitsuse liikmest Bauer, mõtles enda jõudude ülle vandeväelaste pühtidest Germani; ühinedades teda algusest ajal wõõm watsetas enda poole meelitada palju-tõotavate lubadustega, mis muidugi ei avanud tulemusi. See oli lõppude lõpuks parimaks tunnistuseks bolševikkude li-

---

[1] Domanewski, lmp. 45

kuuse jõe vasvust.[1] Selle liikumise nõrgemas kohas oli armee. Bahmutsid ei usaldanud kõiki armee valitsusorganisse meelsusse, vaid otsisid sellepärast ka ülestõusu algusega. Sündmused näitasid aga opositsioonilise meelelaadi piiratust rahva hulgas. Samal ajal puhkesid valitsused politsei liikmete ja grenaderide vahel, kelle ülesandeks oli Seadusandlaste Kogade kaitsmine Pariisis. See sündmus näitas, et armee kaldus lõpuks valdkuna bahmutsidele poolele.[2] Politseiliigiani, mis oli loodud alles pärast preriaali ülestõusu, Direktooriumi valitsus otsustas ümber elada alalise armeega ja saata Pariisist välja. Sellepärast siis puhkesidki valitsused. Salajane Direktooriumi aga hellitas suuri lootusi nimetatud liigi vahta. Nüüd otsustas valitsus, et valitsuse patalpused on kõige parem kaitsta, eha ümberpaigutamisega. Salajane Direktooriumi oli aga niidel selles, et liigsõnad seda sündida ei lase. Vaja näitasid sündmused, oli asi siiski kaugis vastupidine.

---

1) Domaszewski, cmp. 45
2) samas, cmp. 46

Ülestõusud pealinnale enamus välipiirkondadest täielikku mitteleppimist, lastes ennast organiseerida ja ~~koolitamata~~ lahingusse saata. Arvult mõned, nes ei alistunud vanglasse ennast Pariisi demonstratsioonide puhul. Arusaadav, et selline käitumine liegionäride poolt ei aluspinnal vastuvõtlastele. Liegionärid, nes vanglasse end demonstratsioonide puhul ei näidanud enast ka keast külgest ainult halva käitumise ja distsiplineerimatusega. Sellest, siinsi kaudsest vahearvulisest prõgenise massist moodustus siis sõjaline üksus, nedal salajane Orleanismi poolt ülestõusu ainult avanguseks.[1]

See tõsidus liegionäridega vahetevahelt valvas valmatamatuse. Võib ilmselgi arvestada ootamatute ja ebaloomulike välgastusmustega. Et mitte vaadelda häid sõjalisi elemente ning patriote, salajane Orleanismi otsustas viimastele ülestõusu momenti. Ta arvestas täielikult demonstratsioonide energiat ja võitlusvalmidust, nes pidid viima pariislasi võitlusse,

---

1) Domanze, lk. 46

samuti mõlemalpoolsed ohvitserid desertööride leegionäride meelsuses. Et saavutused olenesid paremad, otsustas Salajane Direktoorium end ümberrühmitada rühmestega, nes ülemdaamid endas armastusega demokraatia vastu ning sõjaliste kogemused. See oli suur viga, sest seoses nimetatud otsusega, purustasid bolshevistid oma põhiarvu selle punkti, mis nägi ette, et Salajase Direktoorium liikmed jääksid salajasse. „11 floreaalil, päeval, Salajane Direktoorium kutsus enda juurde Fiévée'i, Germain'i, Rossignol'i ja Grisel'i, – nõnda vana aja ohvitserid väärinimetasid.[1]) Just see, et sõjalised agendid, nende hulgas ka Grisel, said mõju hakata Salajase Direktooriumi liikmeid ümbritsema, oli peamiseks põhjuseks bolshevistide plaanide muutumisel veel enne nii ülestõusu kui alata. Salajane Direktoorium arutas mõni nädal ja nende nädalate jooksul täiesti sõltuvuses. 15. floreaalil (4 mail) graafilja Grisel, kelles mõni peavandeseltslaste ringkonnast ning samuti nende vastaste võtti,

---

1) Бухаррати, т. I стр. 240

teatas Täidesaatva Direktooriumi presidendile, Carnot'le, bahunistide plaanidest, päädes ne ootama aina sammu edaspidised tulemusi.[1] Vahepeal oli loodud sõjaline komitee, mis pidi ette valmistama vallaletungi riigivõimule ning võidu puhul looma revolutsioonilise võimu aastse. Sõjalise komitee ülesanneteks kompetentsi kuulus veel salajase Direktooriumi juhtivate komiteede kõigest tegevusest ja ploaridest, mis puutusid ülestõusu operatsioonidesse, informeerimine. Ettepanekud ülestõusu suhtes tuli sõjalistelt komiteelt nii ka teistelt vandeseltslastelt. Kaas ohvitseri palitsei tegevust tegid ettepaneku suunata nii Täidesaatva võimu liiget prodaga ning sel viisil teha lõpp Täidesaatvale Direktooriumile ühe löögaga.[2] Samalaadilisi ettepanekuid tehti veel mitmeid, millest näeme bahunistide vandeseltslikke võitlusmeetodeid.

Vaatamata politsei ja majanduslikule anarhiale tervenemisele salajane Direktooriumi ei andnud raha veel sõjavarali

---

1) Щеголев, стр. 198
2) Dommanget, стр. 47

ülestõusmus. Sõjaline tegevus plaan ei algund veel mõlemalpoolselt välja töötatud ja täielt poolt esmes punduspääse rahuning sõjaaeg tuses. Vahepeal vandeseltslastelt sai teada, et montanjaard, endised Konventi liikmed kavatsevad ainult poolt ülestõusu Konventi ja 1793a. konstitutsiooni taastamise eesmärgiga. Tekkis mõtmus liidust võõrastele ja päritolupäämustega jakobiinide parteist.[1] Ülestõusu algatajad läbirääkimised. Pinnasele vandeliste tulemusena jõuti viimase koosolekuni. Jakobiinid, kes algusest ei mõistnud vandeseltslaste poolt esitatud tingimustega, muutsid 18. floreaal'i (7. mai) õhtuks ära otsuse ja võtsid salajase Direktoorumi tingimused vastu.[2] Sõjaline komitee koos salajase Direktooriumiga jõudsid ühisele veel mõningais mõtmus kokkuleppele. Kokku lepiti näiteks ühingustes mõtmustes, et ülestõus toimub päeval mispuhes ühtlasi viivad rahva tema vandeliste vastu, alludes vastavalt salajase Direktoorimus käskudele. Edasi paratamatu

---

1) Ilyerosch, cmp. 170
2) Samas, cmp. 172

ülestõusnud rahvamasside päralt ning nõukogude sektsioonide päralt, kusjuures rahvamasside esindajaks on ülemad, sektsioonide esindajaks ülemate abilised. Kohe lõpetatakse ka ülemasoleva valitsuse äratõstmine, kes aga siiski veel ümbritsetud valitsuse häsu läidab vastutamise viivitamatu surmaga![1] Nii ali ülestõusu igati ette valmistatud ning põutud rahvamassile kõigis aspektis. Revolutsioonilised agendid teatasid, et rahva raamatamatus on jõudnud viimse piirini ja tõrjumata kuhjumine on kahelduamatu nii ammust sõdurid ei oleksid valva vastu välja astuda. Viimasel puhul tuleb loota ülemaametite ammutamisele ja mahtumisele.

Ülestõusu ettevalmistused näitasid aga vast lõppemud, ali ammut veel vaja määrata päev ülestõusu algusens. Kuid nagu teame, oli äraandja aga tõe puhul tiimud. Õhtune vandeseltslaste arutelumine katse viidi läbi 19. floreaal (8. mai) õhtul Dromedi juures, mis valitsus teadis alvat vandeseltslased veos. Politsei

---

1) Буонарроти, т. I стр. 257

kõikus mõnede mõned minutid ning leidis end ainult Dromet' ning Darthe, kedda ei pidanud siis na vajalikuks arreteerida.[1] 21. floreaalil (10 mail) kell 9 hommikul arreteeriti Babeuf ja enamus vandeseltslastest. Babeuf ja Buonarroti saadeti koos ülejäänud mõningate dokumentidega taas, mis nad vetsid öö ettevalmistades ülestõusu ja reforme. Tervet saadeti Dufour'i; pimeduses, kuhu nad alles nõupidamud, et viimaks määrata valva väljavahetamise päeva.[2] Nii ali vandeseltslaste nava ülestõusu organiseerida ja rahvast vabastada ennemuud. Babeuf koos oma võitluskaaslase Darthe'ga gilyotiineeriti 8. prairiaalil (27. mail) 1797a. Pariisi rahvamassid ei lõõsund nende nahkse üles. Babeuf'i ja ta kaaslaste arreteerimisel ärsendati rahvasse teadmine, et vaenlased varjad ja nii päi Pariisi rahvas passiivsest pealtvaatajaks, ilma pidamalt mõtlemata, kedda arreteeriti.

Babeuf'i liikumine päi ainult nõtsas vandenõuna, ta ei muutunud massiliikumiseks, mis ei olnud na võimalik selle aja

---

1) Шелгунов, стр. 198
2) Буонарроти, т. I стр. 414 – 415

trugi mustes. Vandeseltsi organisatsioon ning vandeseltsi tantsa ülestõusu tõsiasjadel ei saa anda muuga positiivseid tulemusi. Lenin ütleb selle kohta: „Ei alla edumas ei pea ülestõus toetuma vandekõnele, mitte parteile, vaid teatud ühiskonnakihile. Seda esiteks. Ülestõus peab toetuma rahva revolutsioonilisele varamustusele. Seda teiseks. Ülestõus peab toetuma sellisele põördehetkele rahvavas revolutsioonis ajaloos, mis rahva teatud kihtide aktiivsus on nõige suurem, mis kõhklemised vaenlaste ja revolutsioonis nõrkade, poolsüdame, ebakindlate sõprade ridades on nõige tugevamad. Seda rohkem tuleb." [1] Edasi rõhutab Lenin, et edumas võitluses on vajalik tugeva revolutsionäärse organisatsiooni juhtimine, ainult see organisatsioon ei tohi alla vandeseltsi. „ Me alume astumud ja astume muidugi alati välja poliitilise võitluse ahendamise vastu vandeseltsis, aga see ei ole muidugi takistanud tugeva revolutsioonilise organisatsiooni ehitamist." [2] Lenin

---

1) V. I. Lenin, Valitud Teosed, IV k. lk. 92
2) V. I. Lenin, Valitud Teosed, I k. lk. 197

näägib, et väitluse pulmd peavad välja kasvama rahva hulgast, alema ogati seatud rahvaga, ainult siis näib ülestõusul edu olla. Sest muidu „... ei õpi ka massid midagi praktilisest väitlusest, mis ei aita välja arendada selle väitluse pulticlel nii intelligentseid töölisi kui intelligentsi hulgast; välja arendada aga näivad seesugused pulmd ainuüksi meie politiilise elu näigi mülgede, näigi mitmesuguste alaside ja mitmesugustel põhjustel tekkivate protesti ja väitlusnatsete süstemaatilise ja pausita kimangu varal."[1] Nagu teame, Bahelp'i vandelõus emamuses pulticiatas alad intelligentsi esindajad. Tahtes läbi viia ogati läbimõeldud rahva ülestõusu plaani, ei küsimud nad sellest, kas massid on sellele valmis ja veendunud ja õhinevad sellele plaanidega. Massidel peab olema kogemused ja nad peab viia selleks pa. raemuse, siis näib luota ülestõusu õnnestumisele.

---

1) V. I. Lenin, Valitud Teosed I k. lk. 214

V Marksism ja bolševism.

Oma geniaalses teoses „Marksism ja keeleteaduse küsimused", seltsimees Stalin toob esile marksismi allumise võhiteadele, et „marksism on teadus looduse ja ühiskonna arenemise seadustest, teadus võimutusi ja ekspluateerijate klasside revolutsioonist, teadus sotsialismi võidust kõigis maades, teadus kommunismiühiskonna ülesehitamisest."[1] Marksism-leninism oma võitmatu väega on võimsas relvas töölisklassi käes oma positsioonide püsitamisel ja endale võidu kindlustamisel. Marxi õpetus on võimsõnaline selle pärast, et ta on õige. Nagu näitab Lenin, ei saanud marksism mitte „... mõne bolševiku" mingi suletud süsteemi õpetuse mõttes, mis on tekkinud maailma ilmavaatlikuna arenemise peatee võrval."[2] Lenin väägib, et ta on filosoofia, poliitökonoomia ja sotsialismi väljapaistvamate esindajate õpetuse otsene järglane. „Ta on selle parima seadusliku järglane

---

1) J. Stalin, Marksism ja keeleteaduse küsimused, lk. 50
2) V. I. Lenin, Valitud Teosed, I k. lk. 37

uus suunaand on loomud XIX sajandil saksa filosoofia, inglise majandusteaduse ja prantsuse sotsialismi näol."[1]

Marxism oli proletariaadi võimsa revolutsioonilise teooria tekkimine lõpuks XIX sajandi 40-ndate aastatesse.[2] Tollane aeg oli nõudnud mitte ainult teatud ideelise pärandi, vaid seoses kapitalismi arenguga ka uute arusaamade ja sajandivahetuse sotsiaal-majanduslike ja poliitiliste küsimuste lahendusi. „Nagu iga uus teooria, sotsialism pidi lähtuma nõige pealt olemasolevatest teadmistest materjalist, mõjutama inimesi ideelistel materiaalsetel ühiskondlikel pantidel."[3] Siit tekib küsimus, millega oli see pärand, mida võis marxism arvestada kahekümnendi näol? Et Babeuf'i ja kahekümnendite võitlus sõõlisliikumisega seotud on nähtub asjatundlikust Marxi ja Engelsi märkustest. Kommunistlikus Partei Manifestis rõhutatakse otseselt, et Babeuf'i teosed muutusid sääraste teoste hulka, mis väljendasid proletaariaadi nõudeid.[4] „Anti-Dühringis"

---

1) V.I.Lenin, Valitud Teosed, I k. lk. 37
2) Molok, lmp. 17
3) K. Marks ja F. Engels, Izbrannoje proizvedenija, t. II lmp. 107
4) Kommunistlikus Partei Manifest, lk. 57

„selgunnstab Engels Bahenf'i liikumist nii selle alam-perioodi endaarvaldust „... nes oli vaasaegse proletariaadi luam-vähem välja kujunenud ellukäijana."[1] Sama põhjendades Marxi elavat huvi Prantsuse revolutsioonide vastu, selle põhjalikum tundmist tema poolt, ja tema erihuvi Põlvsalami väitluse vastu on muidugi õige, et ta nõga kästi tundis babuvistlikku liikumist. Kuid on samal ajal ka selge, et Babeufi ja babuvistide üldised sotsiaal-majanduslikud ja poliitilised vaatlused ei tõlgitud mõlagi ei võinud paremida. Marxi ees seisis pika märksa ulatuslikum ülesanne põhjendada arvestades aastate vahemaad. „Püha perekonnas" „selgunnstab ta babuvistlikke põhimõtteid, mille tsiviliseerimist materialiste.[2] On õigus, et Gr. Babeuf nägi ajaloo protsessi vgavest sõda plebeide ja patriitside, vaeste ja vaeste vahel ning võitlas mandide ekspropriseerimist ja eraomandi paralleelsete kaotamist. Need mõtted, olles seemnest nüüd võrreldamis üldjoones

---

1) Fr. Engels, Anti-Dühring, lk. 16-17
2) К. Маркс и Ф. Энгельс, Соч. III стр. 160

formuleeritud, alates 1840. aastatest ainult näiteainet. Klassivõitluse, eriti aga proletariaadi võitluse peatid seisid tollal Marxi ees täie selgusega. Meile võib ta nii tugineda nõtke võrdlusmõõdu, et ajalugu on klassivõitluse ajalugu. Ainult ajal klassivõitluse negeerimisest lähtudes võis näidata sellele reaalsele jõule, mis purustab kapitalismi ahelad. G. Bahenf'i uus teoreetiline mõju seisnes Marx ja Engelsi ainevõõrandamises eitavalt seisukohal, Engelsi (Bahenf'i) kommunismiteoreetilises esmadajaks võib tulla pähe arust Berliini koolipõlvelale."[1] Skaapis alulseisnev lähtus võis alla Bahenf'i ja bakuunistide võitlustaktika teatud põhijoontel. Marxi ja Engelsi õpetuse suur väärtus seisab selles, et nad näitasid sellele reaalsele jõule (proletariaadile, mis purustab kapitalismi ühiskonna; nad võlustasid ka, et proletariaadi vabastamise eeltingimuseks on vanduse võigivaldne muutmine. Marx näitas, et sotsialistlik revolutsioon on paratamatu, kuna kapitalistlikud tootmissuhted muutuvad otsekohe tootlike

---

1) К. Маркс и Ф. Энгельс, Соч. IV изд. 188

jõudude äraseletus." On märkimisväärne, et revolutsioonilise põhirolle vabaduse mõistmises, on Babeuf oma ajale lähemal kui XIX sajandi Prantsuse utoopikud. Utoopiline sotsialism nägi ainuõiget kapitalismivastast võitlust, mõistis selle kuuma, unistas kapitalismi maailmavaatest, kuid ta ei olnud suutelise näidata endiselt võimast välpapeäärsen. Tabavalt märgib seltsimees Stalin, et utoopikud leidsid, et sotsialismi ehitavad selle ajal võigevad, nes võisid rahvastiku enamuseni jõuda, et sotsialismi ideaalid on õiged. See vaade jättis kogu oma raskuse tööliskiusmise, tööliskasvi, nes on ainus loomulik sotsialismi ehitaja... Tööliskiusmisele ei osutanud nad enam tähelepanu ja sageli nägi eiland selle tähtsust. Seetõttu jäid nende ehitavad ainult teoreetilisteks, mis läksid mööda tööliskasvist, nelle kulgeb täieliselt sõltumatult nende teooriast kõrgemas suunas, mis lendis välja-ende määdumud sajandi esimesel geniaalsel Karl Marxi suu läbi: „Tööliskasvi vabanemine võib toimuda ainult tööliskasvi enese kaudu....

---

1) K. Marx ja F. Engels, Izbrannõje proizvedenija, t. I lk. 322.

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!"[1]
dis puntub aga g. Bahmi'; ja bahmistidesse, siis all nende tegevus pust summatud kehtiva võimu revolutsioonilisele kummutamisele, kus-juures peab määrama, et bahmistid ühinemine ülemistkatumi mitteteadmisel, ei määrtud neid realseid jõude, nes toetavad revolutsiooni kommunismi võrel. Selles pole ka midagi imestada, sest latsiaal-majanduslikud tingimused ei andnud veel vastava pöördumise tegemiseks vajalikul määral tugipunkte. „Mitmejsele napikaitsjaliku loodumisvõitle, mitmejsele ülemisvahenendadele vastasid ka mitmesugused teoriad."[2]

Et kõpliselt selgitada marksistlikum ülemisvõitluse teooriat igasugustest liberaal-opportunistlikest moonutustest rõhutab Lenin järgmist: „Peamine Marxi õpetuses on ülemisvõitlus võrdsete kõnelduse, ja ainsuse-tamise vägagi sageli mõtet see pole õige... Kes tunnistab ainult klassile võitlust, see pole veel marksist, see ei tarvitse veel nodanalsem mõtlejaadi ja nodanalsem poli-

---

1/ J. Stalin, Teosed, I k. lk. 12
2/ K. Marks ja Fr. Engels, Izbrannye proizvedenija, t. II str. 112

tiha vaandest välja astumad alla. Marksi piiramine klassivõitluse õpetusega on marksismi käpardamine, tema moondamine, tema redutseerimine sellele, mis on vastuvõetav vodamullele. Marksist on aru saada see, mis laiendab klassivõitluse tunnustamist proletariaadi diktatuuri tunnustamiseni."1) Marx oma kirjas Weydemeyer'le nõuab otsesõnu „... et klassivõitlus viib paratamatult proletariaadi diktatuurini, et proletariaadi diktatuur ise moodustab ülemineku igasuguste klasside kaotamisele ja klasside ühiskonnale."2) Peamine marksismis on just proletariaadi diktatuur. Marx on juttas, et „kapitalismi ja kommunismi ühiskonna vahel on revolutsioonilise ümberkujunemise periood, mille vastel kapitalismi ühiskond muundub kommunismiks. Sellele vastab ka poliitiline üleminekuaeg periood, milles riik ei või olla muud kui proletariaadi revolutsioonilise diktatuur."3)

Nagu teame pidas Gr. Bahmp ja kaaskäid ka vajalikuks üleminekuperiodi, ja

---

1) V. I. Lenin, Valitud Teosed, II n. lk. 127
2) K. Marks ja fr. Engels, Izbrannõje proizvedenija, t. II str. 433
3) K. Marks ja fr. Engels, Soč., t. XV str. 283

ülemineku valitsust, millega nad erinesid
nii XVIII sajandi Prantsuse kodanlikest revo-
lutsionääridest utopistidest nii ka XIX sa-
jandi utopistlikest sotsialistidest, kuid ei
revolutsioonilise diktatuuri, nagu pole ka
neil määratud ei alluvat proletariaadi
diktatuurile, vaid töötajate diktatuurile.
Gr. Babeuf'i ja babuvistide ideedest alus
marksismi seisukohalt näeme määrami-
vääramatut revolutsioonilise põhimõtte ide
kommunismi: ühtsel ja töötajate dikta-
tuuri idee ülemineku etapist kommunis-
mile. Kuid Marxi juures ideed said
selge iseloomu, põhinedes teaduslikul
alusel. Marx õpetas mõtlema ühis-
konnas „... juhtumuud tavade, poli-
tiliste mõtteviiside, mõnikord seaduste
ja kavalalt loodatud õpetuste vastu
all <u>ühiskondlikku</u> olemist, iga liigi varia-
tsiooni olemisele vastata kul-
tuuriga, <u>proletariaadiga</u>, mis seisab
väljaspool varasemate ühiskondade seisu.
Ja tegi sellega revolutsioonilise sotsi-
alistliku partei tõelise ülesande: mitte
ühiskonna ümberkorraldamise plaanide

vaatlemine ega jõulised kapitalistidele, ja neile sabarahvale tööliste olukorra paranduamisest, niikaua vandeaõude organiseerimine, vaid proletariaadi diktatuuri organiseerimine, ja selle võitluse pidamine, mille lõppeesmärk on poliitilise võimu võitlemine proletariaadi poolt, ja sotsialistliku ühiskonna organiseerimine."[1])

Marksism ja bolševism erinevad üksteisest kardinaalselt. Marksism heitis võrdse bolševistide võrdsustava suhtumise ning vandeseltsluse võitlusvormina, marksism vastustas töölisklassi, selle võitluses vaatluse vastu, revolutsioonilise teooriaga, andis suurimatele võimalikele töölisliikumistele sotsialistliku suuna. Marx ja Engels näitasid, et sotsialism on ühiskonna arengu ja klassivõitluse paratamatu lõpptulemus, mitte utoopia. Kuid mõned gr. Bakunin'i ja bolševistide, suhtega võrreldes muidsed terrorihaud, puhastatuna ema aja ajalooliselt nõrgast, mees põhjendatuses, ja viimistletud väljatöötamises, bäsiad mar-

---

1) V.I. Lenin, Teosed, 4 k. lk. 180–181

sõnu raudvara kulma.[1] „Marx ... muutis esmakordselt satsiaalsõnu ideoloogiat teadusena, rajas sellele teadusele tugevad alused, ja näitas nüüd, mõtte, mööda tuleb minna arendades edasi seda teadust, ja läbi lõõtades seda nõiga ümmargust.“[2]

1/ Волгин, стр. 398

2/ V.I. Lenin, Teosed, 4 k. lk. 180

Kokkuvõte.

Nagu esitatud näidistes näitas, tekkis Saksamaal liikumine ühtse Prantsuse rahvuslikku revolutsiooni järelaastail. Sellest algid oma põhjused. Prantsuse rahvuslik revolutsioon võitlemas feodalismi vastu, avardas tee kapitalistlikku loodusvõi arengule, mitte ei alund võimalikke põhiliselt valmistama plebeistlikke kuldaaja nõudeid. See põhjus tema ülesanderikkusi. Nagu teame „... Lõõlisriikide on oma eri huvid, mis on vastandlikud rõigi-liste riikide huvidele. Ajutiselt lahutust nõigile rahvuslikule eesmärgile võitluse poliitilise vabaduse eest, peavad lõõlised mitte pidama, et varsad riigid võivad ainult ajutiselt alla minna lüüasaid, et lõõlistele ja kapitalistide huvid ei ole lepitatavad, et valitsuse piiramatu võimu võivaldamist vajavad lõõlised ainult selleks, et avalikult ja laias ulatuses pidada oma võitlust kapitalistide riigi vastu."[1]
Töötavate hulgade ülesanded kahtlemata eitki

---

[1] V. I. Lenin, Teosed, 2. k. lk. 99-100

terroridoktrin Rahvusdemokraatide ja Direktoorium valitsuse ajal, mis ali tingitud tollaegse valitsuse rahvavastasest poliitikast. Nii tekkis pinge valitsuse ja rahva vastastikuses väljaastumistes. Plebeilaste kuulsade taotluste väljendajana kaitses sõd gr. Babeuf ja kahesaja, kes põrilaselt väljendavad mässulisi tungimusteid ülekaalsest plebeilasest massist ühes rahaga ennekuuva Lõõlis[kommuni] kuue.

Kui siis kahesaja liikumine [vastas välja] ühelt poolt majanduslikust baasist, siis teiselt poolt avaldas tunda mõju, mille põhjendus revolutsioonilise utoopilise kommunismi ning osalt ka revolutsiooni ajal võõrsumad võõrdustavust taotlev liikumine. Sellele põhjendile tuginedes arendasid gr. Babeuf ja kahesaja välja oma sotsiaal-majanduslikud ja poliitilised taotlused võõrdustava kommunismi näol, mis nõudes oma aja ajalooliste tingimuste põhjal, seisis kaugel tõelisest kommunismist. Tõeline kommunism, mille meie võitlejate rahvas seda ehitab, rajanel teotsemisjõudude kõrgel välja-arenemisel, mis puudus

kommunismi ajavad välja sotsialismist sel määral kuidas ühiskond saavutab enam majanduslikus mõttes. Lenin sidus sõjaliste põhimõtete kõrge arengu otsesel kõigi majandushaarde plaanipärasel elektrifitseerimisega. Selge õpetuse kommunismi ei saa rajamiseks ühemõtteliselt ja nagunii võitlemata pöllumajandusele, nagu seda tahtsid bolševikid. Kommunismi materiaalse baasi loomise tingimused näitas ära seltsimees Stalin oma 9. veebr. kõnes 1946 a. Ta võhutas: „Meil on vaja saavutada, et meie tööstus viiks toota iga aasta umbes 50 miljardi tonni maavara, umbes 60 miljardit tonni terast, umbes 500 miljonit tonni kütt, umbes 60 miljardi tonni naftat."[1]

Edasi marksism käsitleb sellest, et inimeste maitsed ja harjumused ei ole ega või olla ühesugused ja nõudmised oma kvaliteedilt või nagunii ei sotsialismi ega kommunismi perioodil. Kommunismi puhul erinevad nõudmised teravamalt nii inimeste omavahel oma omadustelt ja tarbimistelt

---

1) J. Stalin, Moskva linna Stalini valimisringkonna valijate valimiseelsetel koosolekutel peetud kõned, lk. 20–21

arvestades võimalusi nimetese igapäevaseks arenemiseks.

Nagu eelnevalt nägime, oli ühelt poolt mitmekesise ja omapärase ühiskonna baasil toimuv kiire linnastumine babülonlaste võitlustahtele. See võimaldas vajadusel valitsejatel teha mitmekülgset ehitustegevust, mis on andnud aja kirjutiste kohaselt nüüd mõistetav, miks ei või ~~siiski~~ lasnägemist. Samuti omapärasest poolest oli neil ühiskonnaperioodil endisele võrreldes mitmekesisem ühiskonnaelu, väiksem koosseis vaadeldav. See ühiskonnakorraldus oli põhiliselt põõsavate hulnade ja mitte proletaarsete orjade ühiskond. Just oma tahtmisele põhinõtete poolest babülonlased osutasid tugevat tõmmet, nagu nägime, marksismile.

Gr. Babenpi ja babülonlaste liikumine oli selle võrra liikumine kes oli arenenud enam. Vähem ühekülgne meiegeelt lõõlistelemale. Seltsimees Stalin oma teoses ühiskonnalõhu ehk analüüsiga õpetab meid tähelepanu pöörama „... nendele asutidele, mis arenevad, millel on tulevik ehk nad

käesolval momendil ei ümputa daumeeri-vad jõudu."[1] Töölisklassi ümberkasvatamise põhiline näitab meile kapitalismiaja ületamise ja kommunismiaja ehitamise ümberkasvatamist. Käesolevalajal seisab ta väidetavasti ainu ülesannete teostamise ees nii ühiskondlikus elus. Juba suurest sotsialistlikust Oktoobrirevolutsioonist peale langes suurest kapitalistlikust maailmast välja 1/6 maakera territooriumist, pannes aluse meile sotsialistlikule sealsele – millele ainult tulevik. Kapitalistlikumates maades algas pärast teravaimat majanduskriisiaastate kriisi-de periood.

Teise Maailmasõja järele nõrgenes lõpuks ka maade välja langemisega kapitalistlik leer ja tugevnes sotsialism, demokraatia ja progressi rinne, mille tõttu endast tänapäeval meie suure rahumaa piirkonnal võitmatut jõudu. Sellepärast on ka õigus öelda, et meie elame ajajärgul, mis iga päevaga tugevneb rahvamasside liikumine demo-

---

1) VK(b)p ajalugu, lk. 104

kvaatia ja katsiaalsusi summas, kus valu
ja demonsaatia laager on muutunud
võimsaks sõnastas rahumsvabaduses elus,
kus nõia tuld viivad kommunistumi.

Kasutatud kirjanduse ja lühendid:

1. Маркс, К., Третий поход абсолютной критики, Маркс, К., и Энгельс, Ф., Сочинения III, Москва-Ленинград, 1929, стр. 125-165 = К. Маркс и Ф. Энгельс, Соч., т. III

2. Маркс, К., Свободная, Маркс, К., и Энгельс, Ф., Сочинения IV, Москва, 1933, стр. 173-220 = К. Маркс и Ф. Энгельс Соч., IV

3. Маркс, К., Критика Готской программы, Маркс, К., и Энгельс, Ф., Сочинения XV, Москва, 1935, стр. 265-287 = К. Маркс и Ф. Энгельс, Соч., XV

4. Маркс, К., Развитие социализма от утопии к науке, Маркс, К., и Энгельс Ф. Избранные произведения в двух томах, Москва, 1948, стр. 107-146 = К. Маркс и Ф. Энгельс, Избранные произведения, т. II

5. Маркс, К., Письма, Маркс, К. и Энгельс, Ф., Избранные произведения в двух томах, Москва, 1948, стр. 422-486 = К. Маркс и Ф. Энгельс, Избранные произведения, т. II

6. Маркс, К., Предисловие к „критике политической экономии", Маркс, К., и Энгельс, Ф., Избранные произведения, Москва, 1948, стр. 320-325 = К. Маркс и Ф. Энгельс, Избранные произведения, т. I

7. Маркс, К., Маркс - Энгельсу, 30 января, Маркс, К., и Энгельс, Ф., Избранные письма, издательство политической литературы, 1948, стр. 159 = К. Маркс и Ф. Энгельс, Избранные письма.

8. Маркс, К., ja Engels, F., Kommunistlik manifest, Marx, K., ja Engels, F., Kommunistlik Partei Manifest, Tallinn, 1947, lk. 48-61 = Kommunistlik Partei Manifest.

9. Engels, F., Anti-Dühring, Tallinn, 1951 = Fr. Engels, Anti-Dühring

10. Engels, F., Ludwig Feuerbach ja klassikalise saksa filosoofia lõpp, Tallinn, 1946 = Fr. Engels, Ludwig Feuerbach ja klassikalise saksa filosoofia lõpp.

11. Lenin, V. I., Marxist ja marxismust, Lenin, V. I., Valitud Teosed vahes köites, I k., Tallinn, 1945, lk. 37-45 = V. I. Lenin, Valitud Teosed, I k.

12. Lenin, V. I., Mis teha?, Lenin, V. I., Valitud Teosed vahes köites, I k., Tallinn, 1945, lk. 113-232 = V. I. Lenin, Valitud Teosed, I k.

13. Lenin, V. I., Sotsiaaldemokraatlikun programmi projekt ja seletus, Lenin, V. I., Teosed, 2 k., Tallinn, 1949, lk. 75-100 = V. I. Lenin, Teosed, 2 k.

14. ~~Riia~~ Lenin, V. I., Riin ja revolutsioon, Lenin, V. I., Valitud Teosed vahes köites, IV k., Tallinn, 1946, lk. 110--175 = V. I. Lenin, Valitud Teosed, IV k.

15. Lenin, V. I., Marxism ja ülestõus, Lenin, V. I., Valitud Teosed, vahes köites, IV k., Tallinn, 1946, lk. 92-96 = = V. I. Lenin, Valitud Teosed, IV k.

16. Lenin, V. I., Meie programm, Lenin, V. I., Teosed, 4 k., Tallinn, 1950, lk. 180-185 = V. I. Lenin, Teosed, 4. k.

17. Stalin, J., Leninismi küsimusi, Tallinn, 1945. = J. Stalin, Leninismi küsimusi.

18. Stalin, J., Venemaa sotsiaaldemokraatlik Partei ja tema lähemad ülesanded, Stalin, J., Teosed, I k., Tallinn, 1947, lk. 11-31 = J. Stalin, Teosed, I a.

19. ~~Stalingin~~ Stalin, J., Kas anarhism või sotsialism?, Stalin, J., Teosed, I a., Tallinn, 1947, lk. ~~283~~ 283-316 = = J. Stalin, Teosed, I a.

20. Stalin, J., Marxism ja rahvuslik küsimus, Tallinn, 1952. = J. Stalin, Marxism ja rahvuslik küsimus.

21. Stalin, J., Moskva linna Stalini valimisringkonna valijate valimiseelsetel koosolekutel peetud kõned, ~~Stalin, J.~~ RK Poliitiline Väljaandus, Tallinn, 1947 = J. Stalin, Moskva linna Stalini valimisringkonna valijate valimiseelsetel koosolekutel peetud kõned.

22. Üleliidulise Kommunistlik(bolševike) partei ajalugu, lühikursus, Tallinn, 1945 = = Ü.K.(b)p ajalugu.

23. Буонарроти, ф., Заговор во имя равенства, том I и II, Москва – Ленинград, 1828 = = Буонарроти.

24. Волгин, В. П., Очерки по истории социализма, Москва – Ленинград, 1935 = Волгин

25. Доманже, М., Бабеф, Ленинград, 1925 = Доманже

26. Исторический материализм, под общей редакцией проф., Ф. В., Константинова, государственное издательство политической литературы 1951 = Константинов.

27. Lühne Filosoofiline Leksikon, Tartu, 1945 = Lühne Filosoofiline Leksikon

28. Молок, А. И., Германия и Австрия в 1815 – 1847 годах. К. Маркс и Ф. Энгельс. Возникновение научного ~~коммунизма~~ социализма. Революция 1848 г. в Германии и Австрийской империи, Москва, 1948 = Молок

29. Морелли, Кодекс природы или истинный дух ее законов, Москва – Ленинград, 1947 = Морелли.

30. Олар, А., Политическая история французской революции, издание четвёртое, Москва, 1938 = Олар

31. Тарле, Е. В., Жерминаль и Прериаль, Москва, 1951 = Тарле.

32. Тарле, Е. В., Крестьяне и рабочие во Франции во эпоху великой революции, С. - Петербургъ, 1914 = Тарле, ~~Рабочие~~ Крестьяне и рабочие.

33. Французская буржуазная революция 1789 - 1794, под редакцией акад. В. П. Волгина и ~~акад~~. Е. В. Тарле, Москва - Ленинград, 1941. = = Французская буржуазная революция.

34. Франция и её владения, под редакцией ф. Ж. Петрова, Москва 1948 = = Франция

35. Щеголев, П. П., Заговор Бабефа, Ленинград, 1927 = Щеголев.

Sisukord.

lk.

Sissejuhatus 2

I Babuvismi ilmumise tekkimise ühiskondlik-majanduslikud ja poliitilised tingimused. 10

II Gracchus Babeuf'i ja babuvistide sotsiaal-majanduslike ja poliitiliste vaadete ideelised juured. 34

III Kommunismi ühiskonna põhijooned Gracchus Babeuf'i ja babuvistide vaadete alusel. 50

IV Gracchus Babeuf'i ja babuvistide võitlustaktika. 80

V Marksism ja babuvism 109

Kokkuvõte 119

Kasutatud kirjanduse ja allikate loetelu. . . . 125